

OPRACOWANIE PRAWNYCH ZAŁOŻEŃ DOTYCZĄCYCH UTWORZENIA IZB LEŚNYCH

Etap I

Analiza regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania izb leśnych lub rolno-leśnych w innych krajach europejskich, łącznie z tłumaczeniem aktów prawnych dotyczących funkcjonowania wskazanych form organizacyjnych

Ekspertyza zrealizowana na rzecz

Stowarzyszenia Leśników i Właścicieli Lasów

„Wobec tak silnego – bo zupełnego zespolenia się i wytworzonej przez to niebywalej potęgi, jaką osiągnęli nasi przyrodni bracia agrariusze, i wobec oczywiście dodatniego skutku takiej organizacji – byłoby wskazaniem – a nawet wprost koniecznym, wzorować się na powyż przytoczonym przykładzie i wobec tak różnorodnych a licznych potrzeb i domagań, spowodować zespolenie organizacji – względnie towarzystw zawodowo-leśniczych w jeden potężny związek i nadać mu miano IZBA LEŚNA”

Albinowski W., Zespół, czyli izba leśna, „Sylwan” 3/1901, s. 15.

Autor:

Dr Marek Geszprych – radca prawny

Warszawa, dnia 7 lipca 2021 r.

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
Strona tytułowa.....	1
Spis treści.....	2
I.1. Uwarunkowania ekspertyzy.....	3
I.1.1. Uwarunkowania powierzchniowo-organizacyjne	3
I.1.2. Uwarunkowania historyczno-gospodarcze.....	7
II. Historyczny rozwój izb rolniczych w polskich uwarunkowaniach prawnych	9
III. Izby rolno-leśne w obecnych polskich uwarunkowaniach prawnych	20
IV. Izby leśne w aktach polityki	23
V. Funkcjonowanie izb rolno-leśnych w innych krajach europejskich	24
V.1. Niemcy	26
V.2. Austria	41
V.3. Czechy	65
VI. Uwagi i wnioski	67
VII. Bibliografia	70
VII.1. Literatura	70
VII.2. Obowiązujące polskie akty prawne	71
VII.3. Historyczne polskie akty prawne	71
VII.4. Obowiązujące zagraniczne akty prawne	72
VII.5. Strony internetowe	73
VII.6. Inne źródła	73

I. Uwarunkowania ekspertyzy

I.1. uwarunkowania powierzchniowo-organizacyjne

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych związanych z gospodarką leśną w Polsce wynosi 9,259 mln ha, co stanowi 29,8% powierzchni administracyjnej kraju. W strukturze własnościowej dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa. Ich powierzchnia wynosi 7,367 mln ha, z czego 7,118 mln ha znajduje się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (PGL LP), 184 tys. ha należy do parków narodowych oraz 28 tys. ha znajduje się w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa¹. Jednocześnie stałemu wzrostowi ulega udział lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa w ogólnej powierzchni lasów Polski. W latach 1995-2020 ich powierzchnia zwiększyła się z 1,494 mln ha (16,82% powierzchni lasów w kraju) do 1,787 mln ha (19,4%), z czego lasy należące do osób fizycznych zajmują powierzchnię 1,681 mln ha, wspólnot gruntowych – 66 tys. ha, a spółdzielni – 5 tys. ha².

Lasy stanowiące własność osób fizycznych³, w tym lasy użytkowane przez stowarzyszenia właścicieli lasów prywatnych, wspólnot gruntowych, rolniczych spółdzielni produkcyjnych, kółek rolniczych, związków wyznaniowych i organizacji społecznych, są uznawane w Polsce za lasy prywatne. W powszechnie używanym nazewnictwie powyższe lasy określane są również – niewłaściwie – jako lasy niepaństwowe⁴.

Należy spodziewać się dalszego wzrostu powierzchni lasów prywatnych w ogólnej powierzchni lasów w Polsce. Wskazywać na to mogą silne wpływy gospodarcze, społeczne, a

¹ Leśnictwo 2020. Informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa 2020, s. 35 – stan na 30 maja 2021 r.

² Leśnictwo 2020..., op. cit., s. 36.

³ Posiadanie lasu w Polsce deklaruje ponad 1 mln osób, gospodarujących średnio na powierzchni 1,3 ha. Za: Gołos P., *Analiza prywatnych gospodarstw rolno-leśnych i leśnych w Polsce – sieć gospodarstw testowych*, Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa 2006, s. 20.

⁴ Pojęcie „lasów niepaństwowych” jest potocznym równoważnikiem ustawowego pojęcia „lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa”, czyli lasów stanowiących własność osób fizycznych, gmin, wspólnot gruntowych, rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych osób prawnych – zob. Dydenko J., *Szacowanie nieruchomości. Rzeczoznawstwo majątkowe*, Warszawa 2012. W literaturze leśnej określenie „lasów niepaństwowych” jest niekiedy błędnie stosowane jako synonim lasów prywatnych, zob. szerzej: Geszprych M., *Zagadnienia prawne w prowadzeniu gospodarki leśnej w lasach prywatnych* [w:] Gołos P. (red.), *Poradnik dla prywatnych właścicieli lasów*, Sękocin Stary 2009, s. 23-25. Należy dodać, że w Roczniku Statystycznym GUS pojęcie „lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa” w ogóle nie występuje. W kategorii „Rodzaje lasów” wyszczególniane są lasy publiczne, w tym lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, w parkach narodowych, w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa i we własności gmin, a także lasy prywatne, w tym należące do osób fizycznych, wspólnot gruntowych i spółdzielni. Za: Dane GUS z Rocznika Statystycznego Leśnictwo 2020, tab. 1, Warszawa 2020, s. 36. Oczywiście, zarówno w kategorii „Lasy publiczne”, jak i w kategorii „Lasy prywatne” występują też inne lasy, np. lasy we współwłasności różnych podmiotów, należące do uczelni wyższych, związków religijnych, osób prawnych itd., które ze względu na małą powierzchnię nie zostały wydzielone przez Główny Urząd Statystyczny w odrębną kategorię.

także prawne Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem od 2004 r. Tereny leśne w dwudziestu ośmiu obecnych krajach UE stanowią w ponad 50% własność prywatną i tworzą tzw. leśne gospodarstwa rodzinne⁵. W Polsce natomiast skala wzrostu powierzchni lasów prywatnych jest determinowana bardzo niekorzystną konfiguracją przestrzenną prywatnych gruntów leśnych, przejawiającą się w dużym rozdrobnieniu powierzchni indywidualnych gospodarstw leśnych⁶.

Istniejące niekorzystne uwarunkowania powierzchniowe nie przekładają się na tworzenie zorganizowanych form prowadzenia gospodarki leśnej w lasach prywatnych. Jedynymi tworzonymi do niedawna zrzeszeniami leśnymi były stowarzyszenia leśne⁷, w których posiadaniu członków znajduje się zaledwie około trzech tysięcy hektarów gruntów leśnych. Drugą z form zrzeszeń leśnych prowadzących gospodarkę leśną w lasach prywatnych są „spółki do sprawowania zarządu nad wspólnotą gruntową”, które faktycznie są spółkami „do zagospodarowania wspólnot gruntowych”⁸ bądź spółkami leśnymi – w przypadku spółek fakultatywnych utworzonych dla prowadzenia gospodarki leśnej. Dopiero po zmianach wprowadzonych przepisami Ustawy z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych⁹ możliwe jest czynne regulowanie terenów należących do wspólnot gruntowych.

Ponadto spółdzielnie produkcyjne, prowadzące niegdyś powszechnie gospodarkę leśną w lasach prywatnych¹⁰, są obecnie w zaniku¹¹, choć w krajach skandynawskich przeżywają

⁵ Zob. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie roli lasów i sektora związanego z leśnictwem w wywiązywaniu się z zobowiązań UE dotyczących klimatu (opinia rozpoznawcza) z 25 marca 2009 r. (Dz. Urz. UE C Nr 228, s. 1).

⁶ W Polsce przeciętnie na jednego użytkownika indywidualnego gospodarstwa leśnego przypadało niecałe 1,3 ha powierzchni lasu, a w krajach UE ok. 30 ha. Przeciętna powierzchnia lasu przypadająca na jedną działkę lub – jeszcze bardziej szczegółowo – na jeden kontur użytku leśnego w granicach działki ewidencyjnej jest jeszcze mniejsza; często są to powierzchnie kilku- lub kilkunastoarowe, w kształcie wąskich, długich prostokątów. Za: Gołos P., *Analiza prywatnych gospodarstw rolno-leśnych i leśnych w Polsce – projekt sieci gospodarstw testowych*, Warszawa 2006, s. 20. Według badań prowadzonych przez Instytut Badawczy Leśnictwa w latach 2004-2007 oraz danych GUS średnia powierzchnia gospodarstwa leśnego wynosi pomiędzy 1,09 ha a 1,3 ha. Za: Gołos P., *Stan lasów prywatnych w Polsce*, „Leśne Prace Badawcze” 4/2008, s. 321-335.

⁷ Obecnie w Polsce funkcjonuje 15 stowarzyszeń leśnych. Za: Adamczyk W., *Aktualne problemy leśnych wspólnot gruntowych i stowarzyszeń właścicieli lasów prywatnych*, „Postępy techniki w leśnictwie. Gospodarka leśna w lasach prywatnych” 131/2015, s. 23.

⁸ Por. badania A. Matana, który zauważa, że w przepisach ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych występuje niewłaściwe określenie „spółek do sprawowania zarządu nad wspólnotą gruntową” zamiast „spółek do zagospodarowania wspólnot gruntowych”. Za: Matan A., *Nadzór nad spółkami do zagospodarowania wspólnot gruntowych*, „Państwo i Prawo” 3/2011, s. 55.

⁹ Ustawa z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1276).

¹⁰ Por. Chmielewski G., Kozikowski A., Drapella K., *Spółdzielnia Leśników*, „Sylwan” 1/1922, s. 14-17; Chmielewski G., *Spółdzielnia leśników*, „Sylwan” 4-5/1924, s. 97-100.

¹¹ Jeszcze w 1987 r. spółdzielnie produkcyjne użytkowały ok. 27 tys. ha gruntów, natomiast w 2020 r. powierzchnia gruntów leśnych użytkowanych przez spółdzielnie wynosiła ok. 5 tys. ha. Za: Leśnictwo 2020...,

renesans¹². Również izby rolno-leśne, stanowiące w okresie dwudziestolecia międzywojennego prężnie działający samorząd gospodarczy w Polsce¹³, obecnie nie realizują zadań z zakresu leśnictwa, choć w Niemczech i w Austrii prowadzą efektywną działalność nadzorczą nad gospodarką leśną¹⁴.

Polscy użytkownicy lasów prywatnych, jako jedni z nielicznych w UE, jeszcze do połowy 2011 r. nie posiadali własnej organizacji ogólnokrajowej reprezentującej ich interesy¹⁵. Polska stanowi niechlubny wyjątek wśród państw członkowskich UE, nie będąc członkiem Europejskiej Federacji Lasów Prywatnych (*Confédération Européenne des Propriétaires Forestiers – CEPF*)¹⁶. Rozproszone niewielkie zrzeszenia leśne mają ograniczony wpływ nie tylko na kształtowanie stanu prawnego z zakresu ich działalności, ale również na możliwość lobbowania realizacji założeń polityki leśnej kraju. Stan ten skłania do poszukiwania efektywnych rozwiązań prawnych dotyczących prowadzenia gospodarki leśnej na tak konfliktogennym obszarze. Dążenie do znalezienia efektywnych rozwiązań prawnych dla rozwoju zrzeszeń leśnych powinno być inspirowane różnorodnością form organizacyjnych funkcjonujących w polskim i zagranicznym leśnictwie prywatnym na przestrzeni XX wieku.

op. cit., s. 36 oraz Leśnictwo 2000, tab. 3, Informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa, Warszawa 1999, s. 27.

¹² Podstawą działalności 70% zrzeszeń leśnych w Szwecji są przepisy Ustawy z 11 czerwca 1987 r. o spółdzielniach gospodarczych (SFS nr 1987, 667 lag om ändring i försäkringsrörelselagen 2014:736).

¹³ Zob. m.in. Bernakiewicz M., *Izby rolnicze a lasy prywatne*, „Sylvan” 1-2/1933, s. 41-45; Czyrski K., *Organizacja leśnictwa w Izbach Rolniczych i Wydziałach Powiatowych*, „Sylvan” 3-4/1938, s. 61-67; Heymanowski K., *Sytuacja prawno-organizacyjna lasów niepaństwowych w Polsce na tle dokonań w tej dziedzinie po II wojnie światowej*, „Sylvan” 3/1992, s. 5-25; Nowacki B., *Leśnictwo w Izbach Rolniczych*, „Sylvan” 5/1935, s. 235-239; Nowacki B., *Rola izb rolniczych w rozwoju gospodarki leśnej*, „Las Polski” 9/1935, s. 239-243.

¹⁴ Zob. m.in. Kvarda E., *Non agricultural forest owners in Austria – a new type of forest ownership*, „Forest Policy and Economics” 6/2004, s. 459-467; Weiss G., Hogl K., Rametsteiner E., Sekot W., *Privatwald in Österreich – neu entdeckt*, „Forstwes” 9/2007, s. 293-301; Kłoczek A., *Państwowa administracja oraz gospodarka leśna w wybranych krajach*, Warszawa 2006, s. 1-76; Zając S., Gołos P., Geszprych M., *Prawne formy zrzeszeń prywatnych właścicieli lasów*, „Sylvan” 4/2004, s. 40-52.

¹⁵ Dopiero 25 maja 2011 r., przy pomocy m.in. autora niniejszej ekspertyzy, został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie Polski Związek Zrzeszeń Leśnych z siedzibą w Sękocinie Starym.

¹⁶ CEPF (franc. *Confédération Européenne des Propriétaires Forestiers*) jest ogólnoeuropejską organizacją o statusie stowarzyszenia – założoną w 1996 r. w Brukseli – mającą na celu promocję wspólnych interesów właścicieli lasów w UE w odniesieniu do trwałej gospodarki leśnej oraz rozpoznania wielofunkcyjności lasów. Struktury CEPF tworzą najbardziej reprezentacyjne krajowe (narodowe) zrzeszenia leśne (art. 3 i 4 statutu CEPF). W CEPF zrzeszone są krajowe społeczne organizacje leśne z wielu krajów europejskich, z wyjątkiem m.in. Polski. CEPF jest członkiem wielu międzynarodowych organizacji realizujących cele ochrony przyrody i zrównoważonego leśnictwa, w tym m.in. IFFA (Międzynarodowego Towarzystwa Leśnictwa Rodzinnego) i IUCN (Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody). Za: www.cepf-eu.org, stan na 15 maja 2021 r.

Na układ organizacyjny leśnictwa niepaństwowego w Polsce może mieć również wpływ schemat ustrojowy leśnictwa istniejący w Polsce. W szczególności, zgodnie z regulacjami ustawy o lasach¹⁷ nadzór nad gospodarką leśną sprawują:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska - w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa;
- 2) starosta - w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa (art. 5 ust. 1 u.o.l.).

Starosta, wykonując samodzielnie nadzór nad gospodarką leśną, może organizować własną służbę leśną. Jednocześnie posiada on legitymację prawną do powierzenia nadleśniczemu prowadzenia spraw z zakresu nadzoru w formie tzw. porozumienia administracyjnego, po zapewnieniu na ten cel środków finansowych (art. 5 ust. 4 u.o.l.). Oczywiście, nadleśniczy nie ma obowiązku przyjmowania powierzanego nadzoru, gdyż jest to zadanie własne starosty. Niemniej jednak brak wykwalifikowanych służb leśnych w starostwach oraz ustawowo stworzona możliwość włączenia do realizacji zadań nadzoru terenowych jednostek organizacyjnych PGL LP sprzyja powierzaniu nadleśniczym PGL LP spraw nadzoru nad gospodarką leśną w lasach prywatnych.

Duża ilość powiatów w Polsce, i co z tym związane duże rozproszenie organizacyjne, nie sprzyja jednolitości działań w obszarze lasów niepaństwowych w Polsce.

Inna jest sytuacja w przypadku lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, gdzie za nadzór odpowiada minister właściwy do spraw środowiska, obecnie Minister Klimatu i Środowiska. W większości krajów Unii Europejskiej leśnictwo podporządkowane jest organowi (Ministrowi), który równocześnie jest odpowiedzialny za rolnictwo. Przedstawia to następujące zestawienie:

L.p.	Rodzaj Urzędu	Nazwa kraju
1	Ministerstwo Rolnictwa	Francja, Grecja
2	Ministerstwo Rolnictwa (Komisja Leśnictwa)	Wielka Brytania
3	Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa ¹⁸	Austria, Finlandia, Włochy
4	Ministerstwo Wyżywienia, Rolnictwa i Leśnictwa	Niemcy
5	Ministerstwo Rolnictwa, Rybołówstwa i Wyżywienia	Hiszpania, Portugalia

¹⁷ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463, z późn. zm.), dalej jako: u.o.l.

¹⁸ <https://mmm.fi/sv/skogar/skogsbruk>, stan na 10 czerwca 2021 r.

6	Ministerstwo Środowiska, Żywności, Rolnictwa i Rybołówstwa (Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) ¹⁹	Dania
7	Ministerstwo Rolnictwa, Gospodarowania Przyrodą i Jakości Żywności (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) ²⁰	Holandia
8	Ministerstwo Środowiska	Luksemburg
9	Ministerstwo Przemysłu i Handlu (wcześniej) obecnie Ministerstwo Środowiska i Klimatu	Szwecja
10	Ministerstwo Energetyki (do 1984 r. w Ministerstwie Turystyki, Rybołówstwa i Leśnictwa)	Irlandia

I.2. uwarunkowania historyczno-gospodarcze

W Polsce Przepisy konstytucji marcowej²¹ gwarantowały jednostkom prawo „zawijazywania stowarzyszeń i związkwów” (art. 108), co stanowiło legitymację prawną do utworzenia samorządu gospodarczego, działającego w formie izb rolniczych, na podstawie przepisów Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych²². W przeciwieństwie do współczesnych rozwiązań prawnych zakres działania izb rolniczych w dwudziestoleciu międzywojennym – nie bez wpływu oddziaływania niemieckich regulacji prawnych²³ – obejmował również problematykę leśnictwa²⁴. Izby rolnicze stanowiły jednostki samorządu gospodarczego i osoby publiczno-prawne

¹⁹ <https://mfvm.dk/>, stan na 15 czerwca 2021 r.

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit>, stan na 15 czerwca 2021 r.

²¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17 marca 1921 r. (Dz.U. Nr 44, poz. 267).

²² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 39, poz. 385), dalej: rozporządzenie 1928.

²³ Jak wskazywał M. Bernakiewicz: „W klasycznej ojczyźnie izb rolniczych, jaką są Niemcy, izby rolnicze najsilniej się rozwinęły, utrwaliły i posiadają dominujący wpływ na rozwój rolnictwa. Większość tych izb posiada w swoim łonie wydziały leśnictwa, pracujące z wielkim pożytkiem nad rozwojem gospodarstwa leśnego. Wydziały leśnictwa udzielają porad fachowych, prowadzą inspekcje gospodarstw leśnych, wykonują szacunki, pomiary urządzenia lasów, pośredniczą w zakupie nasion, sadzonek leśnych, drewna, kwalifikują drzewostany przeznaczone na produkcję nasion leśnych, prowadzą ekspertyzy rzeczoznawcze, troszczą się o odpowiedni personel leśny, starają się o podniesienie poziomu fachowego leśników i właścicieli lasów, prowadzą propagandę leśną, zalesiają nieużytki, prowadzą doświadczenia i badania nad aktualnymi zagadnieniami leśnymi”. Za: Bernakiewicz M., *Izby rolnicze a lasy prywatne...*, op. cit., s. 41-42.

²⁴ Zgodnie z art. 1 rozporządzenia 1928, pojęcie „rolnictwa” obejmowało również: „leśnictwo, ogrodnictwo, hodowlę zwierząt i ryb oraz inne gałęzie wytwórczości bezpośrednio związane z gospodarstwem rolnym”.

zarządzająco-nadzorujące, a nie gospodarujące w lasach prywatnych (art. 5 rozporządzenia 1928). W zakresie samodzielnego popierania rolnictwa do zadań izb rolniczych należało „organizowanie gospodarstw leśnych w lasach niestanowiących własności Państwa oraz zalesień nieużytków”, a także „opieka nad spółkami leśnymi” i „współdziałanie w zawodowym organizowaniu się społeczeństwa rolniczego oraz popieranie wszelkiego rodzaju związków, zrzeszeń i spółdzielni, mających na celu rozwój rolnictwa” (art. 11 lit. l i t oraz art. 13 rozporządzenia 1928). Ponadto izby współdziałały z „władzami rządowymi i samorządowymi we wszystkich sprawach” dotyczących leśnictwa prywatnego, a także otrzymywały ze strony wskazanych władz „niezbędną pomoc i poparcie przy wykonywaniu zadań” (art. 12 i 15 rozporządzenia 1928). Ukierunkowanie działalności ówczesnych izb rolniczych na działalność związaną z lasami prywatnymi zbiegło się w czasie z pierwszym po odzyskaniu niepodległości uregulowaniem dotyczącym zagospodarowania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa²⁵.

Również izby rolno-leśne, stanowiące w okresie dwudziestolecia międzywojennego prężnie działający samorząd gospodarczy w Polsce²⁶, obecnie nie realizują zadań z zakresu leśnictwa, choć w Niemczech prowadzą efektywną działalność nadzorczą nad gospodarką leśną²⁷.

Po drugiej wojnie światowej w Polsce nie odtworzono samorządu rolniczego w kształcie regulacji prawnych okresu II Rzeczypospolitej. Zlikwidowano izby rolnicze, a zadania i majątek izb rolniczych zostały przekazane Związkowi Samopomocy Chłopskiej²⁸, co bardzo negatywnie wpłynęło na rozwój indywidualnych gospodarstw leśnych. W początkowym okresie działania PRL uchwalono również kilka aktów prawnych, których celem było przejęcie na rzecz Skarbu Państwa lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa²⁹. Stan ten przyczynił się do zniszczenia struktur zrzeszeniowych w leśnictwie, które powstały w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Jednocześnie skutki wprowadzonych wówczas zmian są ciągle obecne w polskim życiu prawnym, społecznym i gospodarczym.

²⁵ W przepisach Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 czerwca 1927 r. o zagospodarowaniu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa (Dz.U. z 1932 r., Nr 111, poz. 932), które zostało uchylone przez dekret władz komunistycznych w 1948 r.

²⁶ Zob. m.in. Bernakiewicz M., *Izby rolnicze a lasy prywatne*, op. cit., s. 41-45; Czyrski K., op. cit., s. 61-67; Heymanowski K., op. cit., s. 5-25; Nowacki B., op. cit., s. 235-239; Nowacki B., op. cit., s. 239-243.

²⁷ Zob. m.in. Kvarda E., op. cit. s. 459-467; Weiss G., Hogl K., Rametsteiner E., Sekot W., op. cit., s. 293-301; Kłoczek A., op. cit. s. 1-76; Zając S., Gołos P., Geszprych M., op. cit., s. 40-52.

²⁸ Na podstawie Dekretu Rady Ministrów z 26 sierpnia 1946 r. o zniesieniu izb rolniczych (Dz.U. Nr 47, poz. 265 ze zm.).

²⁹ Głównie na podstawie dwóch aktów prawnych, tj.: Dekretu PKWN z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 15, poz. 82) oraz Ustawy z 18 listopada 1948 r. o przejściu na własność Państwa niektórych lasów i innych gruntów samorządowych (Dz.U. Nr 57, poz. 456).

Potwierdza to współczesne bogate orzecznictwo sądów administracyjnych i powszechnych oraz Trybunału Konstytucyjnego, dotyczące powyższej tematyki³⁰.

Również w 1991 r. reaktywowano konstrukcję prawną izb rolniczych – na podstawie przepisów ustawy z 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych³¹. Do przepisów u.i.r., w okresie późniejszym, wprowadzono przepis obligujący izby rolnicze do inicjowania działań mających na celu powoływanie i wspieranie zrzeszeń i stowarzyszeń leśnych. Niestety, powyższy przepis nie ma żadnego znaczenia pragmatycznego, gdyż ma charakter *lex imperfecta* (bez sankcji karnych) i nie jest stosowany w praktyce.

II. HISTORYCZNY ROZWÓJ IZB ROLNICZYCH W POLSKICH UWARUNKOWANIACH PRAWNYCH

Pierwsza izba rolnicza na ziemiach polskich powstała w Poznaniu w 1895 r. W zaborze pruskim izby obejmowały terytorium jednej prowincji, stąd też działały tu cztery izby rolnicze: poznańska, pomorska, wrocławska i wschodniopruska. Zadaniem ówczesnych izb było współdziałanie z administracją rządową, doskonalenie prawa gospodarczego, reprezentacja i obrona interesów rolnictwa i leśnictwa, zakładanie i prowadzenie szkół rolniczych, popieranie postępu technicznego w produkcji rolnej.

Przed odzyskaniem niepodległości na ziemiach polskich izby rolnicze działały tylko w zaborze pruskim. W granicach II RP znalazły się ziemie, które należały do właściwości miejscowej trzech pruskich izb rolniczych: wielkopolskiej z siedzibą w Poznaniu, pomorskiej z siedzibą w Gdańsku i śląskiej z siedzibą we Wrocławiu. Izba Rolnicza w Poznaniu została w 1919 r., jako pierwsza z izb przejętych po zaborcy, w pełni spolszczona, co było o tyle łatwe, że siedziba izby znalazła się na terytorium II RP. Jej działalność kształtowały akty prawne wydawane przez ministra byłej dzielnicy pruskiej. Jeden z takich dekretów ustalił nazwę izby na: Wielkopolska Izba Rolnicza³². Izba wielkopolska, ze względu na wszechstronny zakres działalności i wysoki stopień rozwoju organizacyjnego, przez cały okres międzywojenny była wzorem dla wszystkich polskich izb rolniczych, które powstały w późniejszych latach.

³⁰ Geszprych M., *Rekompensata z tytułu utraty lasów – studium orzecznicze* [w:] Cieślak Z., Kosieradzka-Federczyk A. (red.), *Prace studialne Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji. Nowe zjawiska w administracji publicznej*, Warszawa 2015, s. 87-99.

³¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1027, z późn. zm.), dalej: u.i.r.

³² M. Grzelak, R. Kmieciak, *Ustrój i zadania samorządu gospodarczego* [w:] *Samorząd w Polsce: istota, formy, zadania*, red. S. Wykrętowicz, Poznań 2008, s. 280–281.

Pruska izba rolnicza z siedzibą w Gdańsku została rozwiązana jeszcze przed przejściem Pomorza przez państwo polskie, przy czym jej majątek i dokumentacja zostały wywiezione. Dla polskiej izby siedzibę wyznaczono w Toruniu, a jej komisarz, późniejszy prezes, dr Kazimierz Esden-Tempski, organizował ją tak naprawdę od podstaw. Wybory do toruńskiej izby odbyły się w połowie 1922 r.³³

Nieco inaczej potoczyły się losy Śląskiej Izby Rolniczej. Sejm Śląski na mocy statutu organicznego³⁴ w październiku 1922 r. określił zasady działania Tymczasowej Izby Rolniczej Śląskiej³⁵. Izba, w oczekiwaniu na nową ustawę, miała działać na podstawie ustawy pruskiej z 1894 r. z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez przepisy tymczasowe. Siedzibą izby były Katowice. Władzę zwierzchnią nad izbą objęli wojewoda śląski i Śląska Rada Wojewódzka. Izbie powierzono: „nadzór nad hodowcami i Związkami hodowców trudniącymi się hodowlą zwierząt gospodarskich lub produkcją ziemiopłodów, o ile ci hodowcy lub Związki wprowadzają w obrót handlowy swe produkty jako materiał uszlachetniony”. Izba Rolnicza decydowała „o kwalifikacji tych produktów”, mogła jednak „przełać częściowo lub całkowicie wykonywanie kwalifikacji na hodowców lub związki hodowlane, stojące pod jej kontrolą”³⁶. Tymczasowa Izba Rolnicza Śląska otrzymała również zadanie opracowania projektu ustawy o Śląskiej Izbie Rolniczej.

Prace trwały do 1925 r., a ustawa znosząca ustawę pruską i rozporządzenie z 1922 r. została uchwalona w czerwcu 1925 r.³⁷ Członkiem śląskiej izby, na podstawie art. 2 ustawy, był każdy „właściciel, dzierżawca lub użytkowca gospodarstw rolnych, położnych w Województwie Śląskiem o obszarze nie mniejszym aniżeli 3 ha, lub których grunta wykazują więcej niż 12 talarów względnie 35 koron austriackich czystego dochodu katastralnego”. Czynne prawo wyborcze przysługiwało obywatelom polskim, członkom izby, którzy ukończyli 25 lat. Wyborców podzielono na cztery grupy w zależności od wielkości gospodarstwa. Grupom z mniejszym arealem przyznano prawo wyboru większej liczby członków rady (art. 15–17). Władze izby ukonstytuowały się w grudniu 1926 r.³⁸

³³ J. Buczek, Pomorski samorząd rolniczy [w:] Monografia Wielkiego Pomorza i Gdyni. Z okazji 20-lecia powrotu Ziemi Pomorskiej do Macierzy, red. J. Lachowski, Toruń–Lwów 1939, s. 164.

³⁴ Zob. Ustawa Konstytucyjna z 15 lipca 1920 r. zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz.U. Nr 73, poz. 497).

³⁵ Zob. rozporządzenie Rady Ministrów z 3 października 1922 r. w przedmiocie utworzenia Tymczasowej Izby Rolniczej Śląskiej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 27, poz. 104).

³⁶ Art. 5 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 3 października 1922 r. w przedmiocie utworzenia Tymczasowej Izby Rolniczej Śląskiej.

³⁷ Ustawa z 24 czerwca 1925 r. o Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 10, poz. 23).

³⁸ Sprawozdanie Śląskiej Izby Rolniczej w Katowicach za rok 1926, Cieszyn [1927], s. 7.

Dyskusja nad utworzeniem izb rolniczych w całym kraju toczyła się jednocześnie z pracami nad konstytucją. W pracach Sejmu Ustawodawczego kwestia izb pojawiła się za sprawą nagłego wniosku klubu PSL „Wyzwolenie” dotyczącego zasad przyszłej konstytucji. Zawierał on stwierdzenie, że „ludność rolnicza stworzy (...) Urząd Rolny Rzeczypospolitej, co inicjować oraz wykonywać prawa będzie w swojej dziedzinie, nad rozkwitem jej oraz własnością tudzież pracą rolną czuwając”³⁹. Podobne stanowisko wyrazili posłowie Narodowego Zjednoczenia Ludowego. W złożonym 20 stycznia 1920 r. nagłym wniosku stwierdzili oni, że rozwój rolnictwa mogą zapewnić jedynie obligatoryjne wojewódzkie izby rolnicze wzorowane na izbie wielkopolskiej⁴⁰. Ostatecznie art. 68 Konstytucji z 1921 r. przewidywał włączenie w strukturę państwa samorządu gospodarczego. Organami tego samorządu miały być izby, wśród których zostały wymienione izby rolnicze. Każdy rodzaj izb miał mieć organizację centralną. Wszystkie centrale spajać miała Naczelna Izba Gospodarcza.

W polskim sejmie pierwszy projekt ustawy o izbach rolniczych pojawił się już w 1922r. Opracowała go Łódzka Rada Wojewódzka, a komisja rolna Sejmu Ustawodawczego przyjęła go w styczniu 1922 r. jako projekt poselski⁴¹. Ministerstwo rolnictwa chciało jednak zachować kontrolę nad procedowaniem ustawy i w maju 1922 r. przedstawiło własny projekt, który zakładał stopniowe tworzenie izb rolniczych na żądanie lokalnych społeczności⁴². Pierwsze czytanie ustawy nie wzbudziło zainteresowania posłów i nie wywołało dyskusji. Projekt trafił do komisji rolnej⁴³, ale ze względu na zawirowania polityczne nie wrócił już pod obrady sejmu⁴⁴.

Głosem w toczącej się wówczas dyskusji nad kształtem izb rolniczych, ich stosunku do władz państwowych i organizacji rolniczych była broszura K. Esden-Tempskiego. Pracując nad utworzeniem Pomorskiej Izby Rolniczej, jednocześnie przygotował on nr 20 Praktycznej encyklopedii gospodarstwa wiejskiego, poświęcony izbom rolniczym⁴⁵. K. Esden-Tempski sformułował tam autorską definicję izb rolniczych. Określił, że: „Izby Rolnicze są z wyborów powstałymi, półurzędowymi przedstawicielstwami rolnictwa swoich

³⁹ Wniosek nagły klubu PSL „Wyzwolenie” w sprawie zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Sejm Ustawodawczy, druk nr 443.

⁴⁰ Wniosek nagły posła Juliusza Trzcńskiego i innych posłów Narodowego Zjednoczenia Ludowego w sprawie utworzenia izb rolniczych wojewódzkich, Sejm Ustawodawczy, druk nr 1334.

⁴¹ Wniosek nagły podpisanych członków komisji rolnej w sprawie ustawy o Izbach Rolniczych z 10 stycznia 1922 r., Sejm Ustawodawczy, druk nr 3263.

⁴² Projekt ustawy o izbach rolniczych z 17 maja 1922 r., Sejm Ustawodawczy, druk nr 3544.

⁴³ Sprawozdanie stenograficzne z 315 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego z 31 maja 1922 r., s. 5.

⁴⁴ Sprawozdanie stenograficzne z 73 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej z 23 października 1923 r., s. 4.

⁴⁵ K. Esden-Tempski, Izby rolnicze, Warszawa 1922.

okręgów, załatwiający sprawy, wchodzące w ich zakres działania, w sposób samorządny, na mocy ogólnie obowiązujących ustaw państwowych, a opierającymi się finansowo przede wszystkim [!] na podatkach, do pobierania których ustawowo są uprawnione”⁴⁶. Podkreślał, że izby mają do odegrania ogromną rolę jako ogniwo łączące społeczeństwo oraz władze rządowe i utworzenie ich na terenie całego kraju byłoby krokiem naprzód w rozwoju kraju⁴⁷.

W zmienionej po 1926 r. sytuacji politycznej to sfery rządowe zaczęły forsować utworzenie izb rolniczych. Przedstawiciele sanacji propagowali pogląd o jedności interesów wszystkich rolników – ziemian i chłopów. Wyraźnie wskazywali też, że samorząd nie jest autonomiczną strukturą utworzoną przez obywateli, a jego cele są identyczne z celami państwa. Samorząd gospodarczy miał się stać narzędziem polityki rządu. Z tego względu samodzielność samorządu gospodarczego była sukcesywnie ograniczana⁴⁸.

Przez prasę rolniczą przetoczyła się fala dyskusji o celowości i formie działania izb. Jan Lutosławski, redaktor naczelny „Gazety Rolniczej”, uważał, że polska wieś nie była jeszcze gotowa na te instytucje. Należało przed ich powołaniem wychować ludność pod względem społecznym i kulturalnym. Pracę tę miały wykonać dobrowolne organizacje rolnicze⁴⁹. W tym samym numerze „Gazety Rolniczej” znaleźć można artykuł działacza Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego, Jerzego Radomyskiego, który wskazywał, że powołanie izb było koniecznością, bo dobrowolne organizacje rolnicze, ze względu na wzajemne animozje i słabą działalność w terenie, nie były w stanie reprezentować interesów rolnictwa. Uważał on, że działalność izb zwiększy aktywność rolników w organizacjach dobrowolnych. Jako niezbędne wskazywał rozdzielenie kompetencji izb i organizacji dobrowolnych⁵⁰.

Prawo o izbach rolniczych zostało wprowadzone na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych⁵¹. Zawierało ono rozwiązania znane z wcześniejszych projektów i ustawy pruskiej. Na podstawie rozporządzenia nadano nowe statuty izbom wielkopolskiej i pomorskiej. Pierwsza, na mocy nowego prawa, powstała w

⁴⁶ K. Esden-Tempski, *Izby...*, s. 19.

⁴⁷ K. Esden-Tempski, *Izby...*, s. 37.

⁴⁸ M. Jurzyk, *Ruch ludowy a izby rolnicze w okresie międzywojennym* [w:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*, t. 1, W kręgu historii i tradycji, red. J. Gmitruk, A. Indraszczyk, Warszawa 2012, s. 208–209.

⁴⁹ J. Lutosławski, *Dokąd idziemy? Uwagi noworoczne*, „Gazeta Rolnicza” 1928/1–2, s. 14.

⁵⁰ J. Radomyski, *Izby rolnicze, czy zrzeszenia dobrowolne?*, „Gazeta Rolnicza” 1928/1–2, s. 16–18.

⁵¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 39, poz. 385).

1929 r. Warszawska Izba Rolnicza⁵². W pewnym stopniu traktowano ją jako główną wyrazicielkę interesów rolniczych ze względu na siedzibę w stolicy kraju⁵³.

Przepisy Rozporządzenia z 1928 r. rozstrzygały cztery podstawowe zagadnienia⁵⁴:

- 1) określały przymusowy, publicznoprawny charakter izb rolniczych;
- 2) wskazywały, że izby rolnicze miały reprezentować i bronić interesów rolnictwa;
- 3) zakładały wpływ izb na tworzenie prawa;
- 4) określały zasady wypełniania przez izby zadań zleconych przez administrację państwową.

Podstawą do tworzenia izb rolniczych na terenie całego kraju były jednak przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 października 1932 r., które znacząco zmieniły przepisy rozporządzenia z 1928 r.⁵⁵ W związku z nowelizacją zostały rozwiązane rady izb wielkopolskiej, pomorskiej i warszawskiej. Do wyboru nowych władz izbami zarządzali powołani przez ministra komisarze⁵⁶. W styczniu 1933 r. w Związku Organizacji Rolniczych RP utworzono sekcję izb rolniczych. Powstał Związek Izb i Organizacji Rolniczych RP, który miał się stać „małym parlamentem gospodarczym”⁵⁷.

W 1933 r. w drodze rozporządzeń Rady Ministrów powstawały kolejne izby: w styczniu – izby z siedzibami w Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Łucku i Wilnie⁵⁸, w marcu – izba z siedzibą w Brześciu nad Bugiem⁵⁹, w czerwcu – izba z siedzibą w Krakowie⁶⁰. Tuż przed wybuchem drugiej wojny światowej powołano izby w Stanisławowie i Tarnopolu⁶¹. Odmienność organizacyjna izby śląskiej została zniwelowana przez nową ustawę o Śląskiej Izbie Rolniczej wydaną w 1936 r.⁶² Na mocy tej ustawy w roku następnym

⁵² Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 marca 1929 r. o utworzeniu Warszawskiej Izby Rolniczej (Dz.U. Nr 22, poz. 219).

⁵³ Z. Pietkiewicz, Samorząd gospodarczy w Polsce, RPEiS 1930/4, s. 18.

⁵⁴ I. Czuma, Izby rolnicze: prawo z marca 1928 r., Poznań 1928, s. 5.

⁵⁵ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 94, poz. 817).

⁵⁶ Rozwiązanie rad izb rolniczych w Poznaniu i Toruniu, „Polska Gospodarcza” 1933/3, s. 87.

⁵⁷ W. Lewandowski, Rozwój samorządu gospodarczego [w:] Pięć lat na froncie gospodarczym 1926–1931, t. 2, Warszawa 1931, s. 23.

⁵⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 stycznia 1933 r. o utworzeniu izb rolniczych z siedzibami w Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Łucku i Wilnie oraz ustaleniu okręgów działalności tych izb (Dz.U. Nr 7, poz. 44).

⁵⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z 28 marca 1933 r. o utworzeniu izby rolniczej z siedzibą w Brześciu nad Bugiem oraz o ustaleniu okręgu działalności tej izby (Dz.U. Nr 26, poz. 214).

⁶⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z 17 czerwca 1933 r. o utworzeniu izby rolniczej z siedzibą w Krakowie oraz o ustaleniu okręgu działalności tej izby (Dz.U. Nr 46, poz. 358).

⁶¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z 21 lipca 1939 r. o utworzeniu izb rolniczych z siedzibami w Stanisławowie i Tarnopolu oraz o ustaleniu okręgów działalności tych izb (Dz.U. Nr 64, poz. 430).

⁶² Ustawa z 15 czerwca 1936 roku o Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 15, poz. 27).

izba otrzymała nowy statut⁶³. Poszczególne izby miały obejmować swoim zasięgiem całe województwa. Początkowo jednak kilka obejmowało dwa, a nawet trzy województwa, jak izba lwowska.

Organami każdej izby były: rada, zarząd i prezes. Obsługę administracyjną zapewniało biuro izby z dyrektorem na czele. Rada izby była organem uchwałodawczym i kontrolnym, zarząd – organem wykonawczym. Prezes izby reprezentował izbę, czuwał nad wykonaniem uchwał rady i zarządu, zwoływał posiedzenia rady i nadzorował pracę biura izby (art. 44 rozporządzenia z 1928 r.). Izby rolnicze miały współpracować z samorządem terytorialnym. Mogły przekazywać mu swoje zadania, ale mogły też przejąć zadania samorządu. Władze samorządowe i administracja państwowa zostały natomiast zobligowane do wspierania działań izb rolniczych (art. 12–15).

Zadania izb rolniczych zostały w rozporządzeniu wymienione enumeratywnie. Obejmowały (art. 11): zakładanie i utrzymywanie szkół rolniczych, organizowanie doświadczalnictwa, wystaw i pokazów, udzielanie fachowych porad i pomocy, określanie rachunkowości gospodarstw, organizowanie melioracji rolnych, hodowli, kwalifikowanie nasion i ziemiopłodów, prowadzenie akcji ochrony roślin, dystrybucji nawozów sztucznych, nasion, pasz, inwentarza, lecznictwa zwierząt, ochrony rolnictwa przed klęskami, badanie opłacalności produkcji, upowszechnianie kredytu rolnego, organizowanie zbytu i ustalanie cen produktów rolnych, prowadzenie statystyki rolniczej, opieki nad gospodarstwami powstałymi z przebudowy ustroju rolnego, współdziałanie w organizowaniu ubezpieczeń w rolnictwie, opiekę nad spółkami wodnymi, pastwiskowymi i leśnymi.

Skład rad izb był powoływany w drodze wyborów i nominacji. Liczba radców z wyborów miała mieścić się w przedziale 20–70 osób. Część radców wybierali członkowie sejmików lub rad powiatowych i rad miejskich. Drugą część wybierały społeczne organizacje rolnicze. Radców z nominacji powoływał Minister Rolnictwa i Reform Rolnych (art. 23–25). Dużą pośredniością cechowało się czynne prawo wyborcze. 1/5 radców wybierały dobrowolne organizacje rolnicze. Minister w drodze zarządzenia wskazywał, którym organizacjom przysługiwało takie prawo (art. 30). Najczęściej były to okręgowe towarzystwa organizacji i kółek rolniczych. Każde zazwyczaj mogło wybrać jednego radcę. Nadanie prawa wyboru radców izb organizacjom rolniczym było swego rodzaju novum. Miało zapewnić zasiadanie w radach znawcom poszczególnych gałęzi produkcji rolniczej. Rozporządzenie nie

⁶³ Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z 14 stycznia 1937 r. wydane w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką o nadaniu statutu Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 4, poz. 11).

wykluczało działalności dobrowolnych organizacji rolniczych. Wprost przeciwnie – czyniło je filarami izb rolniczych, które wspierać miały również finansowo działalność tych organizacji. Mogły też część swoich zadań przekazywać do prowadzenia tymże organizacjom.

Przeważającą liczbę radców stanowili członkowie sejmików, rad powiatowych i miejskich. Sejmiki z kolei składały się z delegatów gmin wiejskich i miast niewydzielonych. Delegatów zaś wybierały rady gminne lub rady miejskie (art. 24). Chociaż przynależność do izb miała być powszechna, a do zakresu ich działalności włączono leśnictwo, ogrodnictwo, hodowlę ryb, to konstrukcja czynnego i biernego prawa wyborczego poprzez swoją pośredniość sprawiała, że przekrój specjalizacji rolniczych był słabo reprezentowany. Bierne prawo wyborcze nie określało definicji „gospodarstwa rolnego”, nie wskazywało minimalnej powierzchni tego gospodarstwa. Z biernego prawa wyborczego zostali wykluczeni robotnicy rolni, niższy aparat administracyjny i rolny.

W wyborach przeprowadzonych w 1933 r. połowa radców była wybierana na trzyletnią, a połowa – na sześcioletnią kadencję. Miało to zapobiec jednoczesnej wymianie wszystkich radców. Do rad izb weszło ogółem 567 osób (w tym radcy z nominacji). W skali kraju przedstawiciele większej własności stanowili 32,9% radców, posiadacze mniejszych gospodarstw – 38,3%, osadnicy 8,2%, dzierżawcy – 3,7%, inteligencja rolnicza – 15,3%, pozostali – 1,6%. W poszczególnych izbach stosunki między różnymi grupami własnościowymi radców były znacznie zróżnicowane, co wynikało z lokalnych warunków. Można tu wskazać chociażby duży udział osadników w radach izb: wileńskiej (23%), wołyńskiej (29,8%) i pomorskiej (15,6%)⁶⁴. Stanisław Mikołajczyk zarzucał, że wybory były „robione”, że dochodziło do oszustw wyborczych, a organizacje rolnicze były *ad hoc* tworzone na potrzeby wyborów. Nazwał izby rolnicze „obszarniczą domeną” i ekspozyturą rządu⁶⁵. Faktem jest, że prezesami izb zostawali ziemianie. W 1939 r. wśród 13 prezesów tylko prezes Śląskiej Izby Rolniczej był drobnym rolnikiem. Wynikało to ze specyfiki własności ziemi rolnej województwa śląskiego⁶⁶. W wielu izbach utarło się też, że przewodniczącymi różnych komisji izb (stałych i czasowych) również byli ziemianie⁶⁷.

⁶⁴ S. Miklaszewski, Rady izb rolniczych, „Polska Gospodarcza” 1934/41, s. 1243.

⁶⁵ Sprawozdanie stenograficzne ze 114 posiedzenia w dniu 9 lutego 1934 r., s. 26.

⁶⁶ M. Jurzyk, Ruch ludowy..., s. 218.

⁶⁷ M. Jurzyk, Przedstawiciele ziemiaństwa w Lubelskiej Izbie Rolniczej [w:] Dziedzictwo duchowe i materialne szlachty podlaskiej od XIX wieku do III Rzeczypospolitej, red. S. Kordaczuk, Siedlce 2006, s. 56.

Chociaż izby miały być samorządne, to wiele przepisów rozporządzenia poddawało je kontroli administracji rządowej. O powstaniu izby decydowała Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Statuty izbom nadawała również Rada Ministrów. Pierwsze wybory do rady izby organizował komisarz wyznaczony przez ministra. Minister miał też znaczący wpływ na dobór radców z nominacji, bo to on ich mianował. Zatwierdzał uchwały finansowe rad izb. Mógł żądać zwołania rady na sesję nadzwyczajną. W posiedzeniach rady mógł brać udział reprezentant rządu i domagać się np. utajnienia obrad. Nawet objęcie stanowiska przez dyrektora izby wymagało zgody ministra. Także minister zatwierdzał regulaminy organizacyjne biur izb.

Organem pośrednim w nadzorze sprawowanym przez ministra byli wojewodowie (art. 52). Minister i wojewoda mieli być zawiadamiani o terminach i porządku obrad posiedzeń organów izb. Przedstawiciele ministra czy wojewodów mieli wtedy prawo zabierania głosu poza kolejnością. Mogli również wprowadzać punkty do porządku obrad. Protokoły z posiedzeń miały trafiać do ministra i wojewodów. Wojewoda mógł wstrzymać wykonanie uchwał, które uznał za niezgodne ze statutem. Po jego wniosku minister mógł taką uchwałę uchylić. Na wniosek ministra Rada Ministrów mogła rozwiązać radę izby i wyznaczyć komisarza (art. 55). Charakterystyczne jest, że rozporządzenie nie wskazywało sytuacji, w jakich zarząd komisarza miał być wprowadzany. Symptomatyczna była pod tym względem wypowiedź Władysława Tilgnera, naukowca zajmującego się rachunkowością rolną i jednocześnie pracownika Wielkopolskiej Izby Rolniczej, który patrząc niejako „od środka” na działalność izb rolniczych, stwierdził, że: „Z chwilą utworzenia izb rolniczych w charakterze pewnego rodzaju ekspozytur Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na terenie całego Państwa nadano izbom mimowoli dość sporo cech właściwych urzędom, jednakże bez władzy”⁶⁸.

Rozporządzenie dawało izbom możliwość współtworzenia prawa dotyczącego rolnictwa, ograniczoną jednak do opiniowania projektów aktów prawnych. Do opiniowania projekty miały trafiać przed przesłaniem do Sejmu lub przed wydaniem rozporządzenia. Ważny interes społeczny lub szybkość działania mogły jednak być powodem pominięcia tego etapu procesu legislacyjnego. Izby nie miały obowiązku wydawania opinii. Akty prawne dotyczące rolnictwa mogły być uchwalane bez udziału w procesie legislacyjnym izb rolniczych. Izby mogły też inicjować prace legislacyjne. Inicjatywa mogła polegać na

⁶⁸ W. Tilgner, Rachunkowość gospodarstw wiejskich w izbach rolniczych z szczególnym uwzględnieniem rachunkowości gospodarstw małorolnych, „Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych” 1934, t. 32, s. 458.

skierowaniu do władz rządowych wniosku o rozwiązanie na gruncie prawa określonego problemu lub na złożeniu opracowanego projektu.

Źródłem dochodów izb były dotacje rządowe i samorządowe oraz ich majątek i świadczone usługi. Rada izby uchwalała preliminarze budżetowe i zatwierdzała sprawozdania finansowe przygotowywane przez zarząd. Miała też prawo decydować o majątku izby i zobowiązaniach finansowych. Uchwalała też opłaty na rzecz izby, opłaty za świadczenia i usługi wykonywane przez izbę.

Jednym z obowiązków izb rolniczych była działalność na polu agronomii społecznej, czyli np. organizowanie przysposobienia rolniczego, akcji organizacji gospodarstw mniejszych czy wspieranie działalności kół gospodyń wiejskich. Ministerstwo przyglądało się tej działalności i ingerowało w nią. W październiku 1934 r. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych Juliusz Poniatowski powołał Komitet Organizacji Drobnych Gospodarstw Wiejskich, który przy współpracy z izbami rolniczymi miał opracować zasady organizacji akcji przodowniczych gospodarstw mniejszych⁶⁹. Komitet rozwijał też swoje struktury terenowe. W połowie 1936 r. przy izbach: kieleckiej, wileńskiej, lubelskiej, wołyńskiej, lwowskiej, poleskiej, wielkopolskiej, pomorskiej i białostockiej, powstały komisje zajmujące się organizacją gospodarstw mniejszych. W innych izbach powstały odpowiednie podkomisje w komisjach oświatowych.

Swoje działania izby rolnicze koncentrowały na podnoszeniu kultury rolnej i opłacalności gospodarstw na swoim terenie. Na szeroką skalę prowadzono akcję wytyczania rejonów hodowli poszczególnych ras zwierząt czy uprawy roślin. Rejony wytyczano na podstawie analizy możliwości zbytu, warunków glebowych, klimatycznych i komunikacyjnych, np. w 1935 r. Wołyńska Izba Rolnicza przygotowała podział województwa wołyńskiego na strefy sadownicze⁷⁰. Uprawę roślin wspierały stacje doświadczalne prowadzone przez izby rolnicze. Stacje takie istniały na wiele lat przed utworzeniem izb i miały bardzo zróżnicowaną sytuację prawną. Wraz z powstaniem izb to one objęły stacje merytoryczną opieką i koordynowały ich działalność. Uzupełnieniem prac stacji były pola doświadczalne w dużych gospodarstwach. Na ich potrzeby izby dostarczały materiał siewny i nawozy. Poletka pokazowe były też zakładane w mniejszych gospodarstwach⁷¹.

⁶⁹ M. Matusiak, Działalność J. Poniatowskiego na polu agronomii społecznej w latach 1934–1939, „Zeszyty Wiejskie” 2013/18, s. 130–139.

⁷⁰ Sprawozdanie Wołyńskiej Izby Rolniczej za rok 1935/36, Łuck 1936, s. 20.

⁷¹ Sprawozdanie Kieleckiej Izby Rolniczej za rok 1937/38 z uwzględnieniem pięcioletniego okresu, Kielce 1938, s. 35–38.

Jednym z obszarów działalności izb rolniczych było prowadzenie stacji ochrony roślin. Zwalczanie chorób i szkodników roślin wymagało koordynacji działań na dużych obszarach – w razie potrzeby stacje organizowały powszechne tępienie chorób czy szkodników. Nie wszystkie izby posiadały jednak odrębne stacje. Stacja Ochrony Roślin Krakowskiej Izby Rolniczej obsługiwała również województwo kieleckie. Największy obszar swoim zasięgiem obejmowała Stacja Ochrony Roślin Lwowskiej Izby Rolniczej, która świadczyła usługi dla województw lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego⁷².

Szczególnie aktywnie izby działały w obszarach, gdzie należało koordynować duże przedsięwzięcia. Przykładem tego była akcja melioracyjna. Łączono środki finansowe pochodzące z różnych źródeł (państwowych i samorządowych), a izby planowały i koordynowały prace. Na wiele lat były również zaplanowane akcje łąkarska i siewnikowa. W latach 1935–1939 „akcja łąkarska”, mająca na celu podniesienie jakości i efektywności łąk i pastwisk, objęła 33 501 ha łąk i pastwisk⁷³. Rozpoczęta w 1938 r. akcja siewnikowa, służąca upowszechnianiu siewu rzędowego zbóż, tylko w jednym roku pozwoliła na zakup siewników na preferencyjnych warunkach 4242 rolnikom.

Innym obszarem, w którym izby rolnicze odegrały istotną rolę, była hodowla koni. Pod auspicjami izb powstawały związki hodowców. Hodowlę opierano na koniach pełnej krwi i czystej krwi, prowadzono ewidencję ogierów i klaczy, licencjonowano ogiery. Województwa dzielono na okręgi hodowlane. Wszystko to miało służyć podniesieniu jakości hodowli, tak aby zwierzęta spełniały wymogi największego odbiorcy – wojska. Można przytoczyć przykład województwa kieleckiego. W 1928 r. wojsko nie zakupiło tam ani jednego konia. Dziesięć lat później, w 1938 r., komisja remontowa zakupiła 884 konie, a Korpus Ochrony Pogranicza i dywizje piechoty – 90 koni⁷⁴.

O sytuacji samorządu rolniczego u progu jego działalności w całym państwie mówił w Sejmie w lutym 1935 r. Wacław Karwacki – poseł sprawozdawca budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych. Podkreślił on, że podstawową jednostką pracy społecznej na wsi jest kółko rolnicze, a izby rolnicze są jednostką organizacyjną na poziomie województwa⁷⁵.

⁷² A. Kuryłło, Utrzymujecie łączność ze Stacjami Ochrony Roślin, „Plon” 1935/3, s. 63–64.

⁷³ S. Mierczyński, Prace nad podniesieniem produktywności łąk i pastwisk, „Polska Gospodarcza” 1939/16, s. 654.

⁷⁴ S. Żółkowski, Akcja siewnikowa, „Polska Gospodarcza” 1939/18, s. 721–722.

⁷⁵ Sprawozdanie stenograficzne ze 131 posiedzenia w dniu 8 lutego 1935 r., s. 6–7.

Odmienne spojrzenie na rolę izb rolniczych już od początku ich działalności miała opozycja parlamentarna. Ks. Seweryn Czetwertyński-Światopełk mówił: „byleby tylko te wszystkie organizacje rolnicze od dołu aż do góry były żywym głosem rolników, a nie żywym głosem starostów. (...) Z chwilą gdy się przekonałem, że jest to raczej żywy również głos osób poleconych albo wysłanych tam przez administrację ogólną, to muszę powiedzieć, że jakaby nie była ich organizacja, będzie ona wadliwa (...). Nie będą one miały ani znaczenia ani zaufania”⁷⁶. Z kolei S. Mikołajczyk, radca Wielkopolskiej Izby Rolniczej, stwierdzał, że: „począwszy od ustroju izb rolniczych poprzez ordynację podatkową, a skończywszy bodaj na najmniejszej ustawie o hodowli bydła, wszędzie znajdujemy zabezpieczenie interesów obszarniczych w życiu rolnictwa”⁷⁷. Podkreślał, że izby rolnicze to przede wszystkim machina biurokratyczna, która nie potrafi wejść w życie rolnicze⁷⁸.

Wielu ówczesnych badaczy podkreślało, że II RP pod względem organizacji samorządu rolniczego pozostawała daleko w tyle za państwami Europy Zachodniej i Południowej⁷⁹. Dyskusja nad formą i strukturą samorządu rolniczego oraz koegzystencją organizacji dobrowolnych i izb rolniczych toczyła się do wybuchu drugiej wojny światowej⁸⁰. Jednakże zmiany polityczno-gospodarcze po jej zakończeniu spowodowały zniesienie izb rolniczych w 1946 r.⁸¹ Dopiero w grudniu 1995 r. została uchwalona ustawa o izbach rolniczych. W ten sposób ponownie został utworzony samorząd rolniczy, który zgodnie z art. 1 ustawy działa na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentuje interesy zrzeszonych w nim podmiotów⁸².

⁷⁶ Sprawozdanie stenograficzne ze 131 posiedzenia..., s. 38.

⁷⁷ Sprawozdanie stenograficzne ze 131 posiedzenia..., s. 51.

⁷⁸ Sprawozdanie stenograficzne ze 131 posiedzenia..., s. 55.

⁷⁹ Z. Pietkiewicz, Samorząd gospodarczy..., s. 17.

⁸⁰ Np. L. Górski, Organizacja korporacyjna rolnictwa [w:] P. Stępiak i in., Korporacjonizm, Lublin 1939, s. 110–130.

⁸¹ Zob. dekret z 26 sierpnia 1946 r. o zniesieniu izb rolniczych (Dz.U. Nr 47, poz. 265); ustawa z 1 lipca 1949 r. o zmianie dekretu o zniesieniu izb rolniczych (Dz.U. Nr 41, poz. 296); rozporządzenie Rady Ministrów z 17 października 1946 r. w sprawie przekazania czynności zniesionych izb rolniczych (Dz.U. Nr 64, poz. 357).

⁸² R. Jastrzębski (red.), Prawo handlowe i gospodarcze II Rzeczypospolitej, WKP 2019.

III. Izby rolno-leśne w obecnych polskich uwarunkowaniach prawnych

W obecnie obowiązującym prawie polskim nie jest możliwe wyodrębnienie, jako odrębnego podmiotu izby leśnej. Wnioskując *a maiore ad minus* tym bardziej nie można uznać, że w świetle obowiązujących przepisów prawnych istnieją w Polsce izby leśne stanowiące zrzeszenia leśne.

Obecnie działające w Polsce izby są typowymi organizacjami samorządu rolniczego (art. 1 ust. 1 u.i.r.). Członkostwo samorządu rolniczego powstaje z mocy prawa. Na ogół wszystkie osoby prowadzące gospodarstwa rolne lub w nich pracujące są członkami izb rolniczych, posiadają czynne i bierne prawo wyborcze do organów izby (art. 2 u.i.r.).

Członkiem izby w Polsce mogą być osoby fizyczne i prawne, będące podatnikami podatku rolnego⁸³, a także członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadający w tych spółdzielniach wkłady gruntowe.

Izby rolnicze mają osobowość prawną, co w znacznej mierze ułatwia im podejmowanie decyzji. Osobowość prawną izby, podobnie jak Krajowa Rada Izb Rolniczych, nabyły z mocy prawa, bez konieczności wpisu do jakiegokolwiek rejestru, z chwilą ich utworzenia (art. 51 ust. 1 i 2 u.i.r.).

Zakres ich działania obejmuje obręb województwa (art. 3 ust. 2 u.i.r.), co znajduje odzwierciedlenie w udzielaniu opinii organom administracji rządowej w województwie oraz organom samorządu terytorialnego w zakresie projektów aktów prawa miejscowego dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych. Izby posiadają swój majątek, którego środki pochodzą, podobnie jak w stowarzyszeniach, ze składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji i innych wpłat (art. 35 u.i.r.).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 u.i.r., izby (dotyczy to także KRIR) nie mogą prowadzić działalności gospodarczej, mogą jednak świadczyć usługi, za odpłatnością na zasadach określonych przez walne zgromadzenie (art. 12 ust. 1 pkt 15 u.i.r.). Jakkolwiek u.i.r. nie określa charakteru tych usług, to należy sądzić, że powinny one stanowić sposób realizacji zadań izby i nie mogą mieć charakteru komercyjnego, a ich dopuszczalny zakres powinien określić statut izby, stosownie do art. 8 ust. 1 pkt 4 u.i.r. Powyższe uwarunkowania prawne wskazują, że Izby są organizacjami na ogół bogatszymi od stowarzyszeń, co się uwidacznia w

⁸³ W rozumieniu przepisów ustawy o podatku rolnym, a także będące podatnikami podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

majątku, do którego wchodzi opłaty z tytułu usług świadczonych przez izbę, udziały lub akcje spółek, a także odpisy w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania izby i wpływy z oprocentowania rachunków bankowych oraz lokat. Izby pozyskują również majątek ze środków na realizację zadań zleconych przez administrację rządową lub samorządową, a także z innych źródeł.

Jak wskazywane jest w doktrynie prawniczej przyznanie izbom oraz KRIR dochodu z wpływów gmin z podatku rolnego może budzić istotne wątpliwości. Jest to bowiem podstawowe źródło dochodów samorządu rolniczego, przeznaczone jednak nie na realizację określonych zadań, lecz w istocie jedynie na działalność bieżącą i utrzymanie samorządu. Przyjęta formuła odpisu (nie zaś dotacji) sprawia, że samorząd zawodowy utrzymuje się ze środków publicznych, bez obowiązku rozliczenia się z nich. Takie rozwiązanie nie jest zasadne i prowadzi do wyłączenia gospodarki środkami finansowymi pochodzącymi z odpisu spod rygorów ustawy o finansach publicznych dotyczących wydatków budżetu i zlecania zadań publicznych podmiotom pozarządowym⁸⁴. Trudno się jednak przy tym zgodzić z autorem krytycznego stanowiska co do przekazywania izbom rolniczym 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania izby, zważywszy, że izby rolnicze nie wykonują żadnych zadań z zakresu administracji publicznej⁸⁵.

Przykładowo, zgodnie z regulacjami prawa łowieckiego⁸⁶ powierzono izbom rolniczym rolę opiniodawczą w następujących przypadkach:

- 1) sporządzanie rocznego planu łowieckiego (art. 8a ust. 9 u.p.ł.),
- 2) sporządzanie wieloletniego planu hodowlanego (art. 8c ust. 5 u.p.ł.),
- 3) podział województwa na obwody łowieckie i zaliczanie ich do odpowiednich kategorii (art. 27 ust. 1 u.p.ł.),
- 4) wydzierżawianie obwodów łowieckich (art. 29 ust. 1 u.p.ł.),
- 5) ustalanie wysokości odszkodowania za szkody łowieckie (art. 46e ust. 1 u.p.ł.).

Ponadto przedstawiciele właściwej izby rolniczej mogą brać udział w inwentaryzacji zwierzyny (art. 8a ust. 3 u.p.ł.) oraz w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym szkód łowieckich (na wniosek członka zespołu dokonującego szacowania) (art. 46d ust. 5 u.p.ł.). W przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania przez dzierżawcę obwodu łowieckiego rocznego planu

⁸⁴ Czarnow S., Zadania samorządu rolniczego i ich finansowanie. ST 2006 z.7-8, s. 143-155.

⁸⁵ Czarnow S., *op. cit.*, s. 143-155.

⁸⁶ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1683, z późn. zm.), dalej jako: u.p.ł.

łowieckiego na poziomie co najmniej 80% określonej w tym planie minimalnej liczby zwierzyny grubej do pozyskania, w każdym z trzech następujących po sobie łowieckich lat gospodarczych, izba rolnicza może złożyć wniosek do wydierżawiającego o wypowiedzenie umowy dzierżawy bez zachowania terminów wypowiedzenia (art. 29a ust. 2a u.p.l.).

Ponadto rola izb rolniczych w działaniach ze sfery administracji publicznej przejawia się w zadaniu dotyczącym zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne i nierolne⁸⁷. Wskazanej zmiany dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przy czym przeznaczenie gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa na cele nieleśne wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. W odniesieniu do pozostałych gruntów leśnych zgodę wydaje marszałek województwa po uzyskaniu opinii izby rolniczej (art. 7 ust. 1 i 2 pkt 2 i 5 u.g.r.l.). Wyrażenie zgody następuje na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W przypadku zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na inne cele, zgodnie z ustalonymi wskazaniem pragmatycznymi, koniecznym jest uzyskanie poza opinią marszałka województw, również opinii izby rolniczej.

Artykuł 5 ust. 2 i 3 u.i.r. przewiduje możliwość wykonywania przez izby także zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, przekazanych ustawami lub porozumieniami, oraz zadań własnych samorządu terytorialnego, przekazanych w drodze porozumień. Normy te są w praktyce martwe, gdyż ustawy z 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie, o samorządzie powiatowym oraz o samorządzie województwa, a także ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym nie przewidują możliwości powierzania izbom rolniczym żadnych zadań przez organy rządowe lub samorządowe. Jedynie w 1998 roku część izb (w ramach pilotażu) wypłacała producentom niektórych nawozów dotacje, na podstawie porozumień zawartych z izbami skarbowymi.

⁸⁷ W trybie wynikającym z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (T. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161, z późn. zm.), dalej jako: u.g.r.l.

IV. Izby leśne w aktach polityki

Zgodnie z założeniami Polityki Leśnej Państwa⁸⁸ „zwiększenie efektywności ekonomicznej lasów prywatnej własności i pełnionych przez nie funkcji wymaga przede wszystkim: (...) stworzenia warunków prawnych, ekonomicznych i organizacyjnych do dobrowolnego (spółki, wspólnoty, zrzeszenia i inne) lub obligatoryjnego (izby leśne) zrzeszania się właścicieli lasów prywatnych w celu wspólnego zagospodarowania lasów, poprawy ich jakości oraz zwiększania efektywności prowadzonej gospodarki leśnej” (pkt 13 celów i priorytetów PLP).

Nie jest rozwiązaniem wyżej wskazanego problemu inicjowane przez izby rolnicze powoływanie nowych i wspieranie już istniejących stowarzyszeń i zrzeszeń leśnych (zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 14 u.i.r.), ze względu na brak określenia trybu działalności i braku podłoża prawnego, umożliwiających izbom rolniczym podjęcie nałożonych zadań. Z tej przyczyny ta regulacja pozostaje „martwym” przepisem prawnym. Niemniej przy kształtowaniu zrzeszeń leśnych warunkiem koniecznym powinien być organizatorski wkład organów administracji samorządowej, zwłaszcza powiatowej. Na obowiązek udzielania przez państwo pomocy w działalności organizatorskiej wskazywał C. Martysz, ujmując ją jako „realizację potrzeb społecznych obejmującą wielość zjawisk życia zbiorowego. Potrzeby te można najogólniej ujmować w trzech grupach: ogólnospołeczne (...), określonych grup społecznych oraz potrzeby indywidualne poszczególnych obywateli”⁸⁹. W kontekście izb leśnych realizacją potrzeb ogólnospołecznych mogłaby być pomoc finansowa dla członków izb leśnych, umożliwiająca korzystanie przez ogół ludności z urządzonych leśnych szlaków turystycznych izb czy tworzonych w lasach należących do izb rezerwatów przyrody. Realizacją potrzeb ogółu członków izb leśnych mogłoby być utworzenie, przy pomocy organów władz publicznych, wspólnego rynku zbytu surowca drzewnego czy uwzględnienie inicjatyw członków izb leśnych dotyczących zmiany określonych przepisów prawnych.

⁸⁸ Polityka Leśna Państwa opracowana w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa i przyjęta przez Radę Ministrów 22 kwietnia 1997 r., dalej jako: PLP.

⁸⁹ Martysz C., *Kształtowanie się modelu administracji ochrony środowiska w Polsce*, „Studia Iuridica Silesiana” t. 15, Katowice 1990, s. 107 i n.

V. Funkcjonowanie izb rolno-leśnych w innych krajach europejskich

Izby rolne funkcjonują w Europie w ramach dwóch modeli samorządu gospodarczego⁹⁰. Pierwszy to model romański, określany jako kontynentalny, z obligatoryjną przynależnością podmiotów gospodarczych w izbach. Tego rodzaju struktura obowiązuje w następujących krajach europejskich: Francja, Hiszpania, Włochy, Niemcy, Austria, Luksemburg, Holandia, Grecja, Słowacja i Słowenia.

Drugi to model anglosaski, który reprezentuje zwłaszcza prawa anglosaskie. Charakteryzuje się dobrowolnością przynależności do izb gospodarczych⁹¹, funkcjonujących na podstawie prawa prywatnego. Ten model istnieje w następujących krajach: Wielka Brytania, Irlandia, Finlandia, Szwecja, Dania, Belgia, Portugalia, Cypr, Malta, jak również były państwa postsocjalistyczne, tj.: Czechy, Węgry, Estonia, Łotwa, Litwa, Bułgaria, Rumunia i Polska.

Istotna kwestia dotyczy uznania w danym modelu samorządu gospodarczego, jako instytucji prawa publicznego i powierzenia mu zadań publicznych, polegających na wykonywaniu zadań zleconych z zakresu administracji gospodarczej. Wskazane rozwiązania przyjęto w Austrii, Francji, Niemczech, Holandii i na Węgrzech. Natomiast w Wielkiej Brytanii i Danii, a także w Polsce samorząd gospodarczy nie ma takich uprawnień⁹².

Kluczową kwestią w zakresie niniejszej ekspertyzy jest także zbadanie udziału europejskich izb rolniczych w oddziaływaniu na aspekty leśnictwa. Jak się okazuje wskazane oddziaływanie zostało zasygnalizowane w poszczególnych regulacjach prawnych dotyczących Izb Rolniczych takich krajów jak: Niemcy, Austria, Czechy, Chorwacja, Estonia, czy Węgry.

Oddziaływanie to ma większy lub mniejszy zakres. Większy zakres oddziaływania znajduje się w regulacjach takich państw jak: Niemcy, Austria i Czechy, co będzie przedmiotem analizy dalszej części niniejszej ekspertyzy.

Mniejszy zakres dostrzegany jest w regulacjach chorwackiej ustawy z dnia 9 czerwca 2018 r. o izbie rolniczej⁹³ na działalność Izby składa się między innymi współpraca z instytucjami edukacyjnymi, naukowymi, zawodowymi i badawczymi w zakresie rozwoju

⁹⁰ R. Kmieciak, Samorząd gospodarczy w Unii Europejskiej, *Rocznik Integracji Europejskiej* 2013, z. 7, s. 63-64.

⁹¹ W tych modelach powstaje problem z reprezentatywnością tych izb. Z danych wynika, że poziom zrzeszania się przedsiębiorców w tych zrzeszeniach nie przekracza 10%. R. Kmieciak, *op. cit.*, s. 64.

⁹² C. Kosikowski, *Publiczne prawo gospodarcze Polski i Unii Europejskiej*, Lexis Nexis Warszawa 2010, s. 96.

⁹³ Zakon o Hrvatskoj poljoprivrednoj komori NN 61/18 na snazi od 19.07.2018.

produkcji rolnej i przetwórstwa produktów rolnych, rozwoju rynku w dziedzinie rolnictwa oraz roli i działań związanych z produkcją rolną w leśnictwie, rybołówstwie, bezpieczeństwie żywności, ochronie środowiska (...) (art. 4 pkt 8).

W Estonii 28 czerwca 1996 r. utworzono Estońską Izbę Rolnictwa i Handlu⁹⁴ jako stowarzyszenie prywatnych rolników i przetwórców. Od 1997 r. do Izby dołączyło wiele organizacji i przedsiębiorstw. Od końca 2018 r. Izba zrzeszała 95 członków, w tym znaczną ilość stowarzyszeń zawodowych i spółdzielni z głównych obszarów działalności estońskiego rolnictwa, produkcji żywności i leśnictwa⁹⁵. Celem Izby jest stworzenie sprzyjającej płaszczyzny biznesowej i walka o stabilny rozwój, na równych warunkach konkurencyjnych estońskich: rolników, przetwórców produktów rolnych i leśnych i wiejskich przedsiębiorstw gospodarki. Do zadań Izby należy reprezentowanie i ochrona interesów członków, zarówno w Estonii, jak i na arenie międzynarodowej, poprawa jakości estońskich produktów spożywczych, rolniczych i leśnych oraz polepszanie ich jakości, rozwój wspólnych działań rolników, przetwórców produktów rolnych i leśnych oraz edukacja w dziedzinie gospodarki wiejskiej.

Do zakresu leśnictwa w kontekście funkcjonowania izb rolniczych nie odnoszą się już regulacje słowackie, w tym przede wszystkim Ustawa nr. 30/1992 Dz. z 23 stycznia 1992 r. Słowackiej Rady Narodowej o Słowackiej Izbie Rolno-Spożywczej⁹⁶. Zgodnie ze wskazaną regulacją Izba jest instytucją niepaństwową, publiczną i samorządową, której misją jest realizowanie uzasadnionych interesów wspólnych jej członków w polityce gospodarczej i społecznej, udział w jej realizacji oraz wspieranie i ochrona interesów jej członków w rozwoju i doskonaleniu rolnictwa i żywności w Republice Słowackiej.

Samorząd rolniczy Węgier aktywnie uczestniczy w rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa poprzez działania w ramach trzech departamentów tj. rolnictwa, przemysłu spożywczego oraz rozwoju obszarów wiejskich, 9 kierunkami w zakresie szeroko pojętego rolnictwa tj.: ogrodnictwem, produkcją roślinną, produkcją zwierzęcą, przetwórstwem i handlem żywnością, sprawami młodych rolników w tym wykształceniem (szkolnictwem i praktykami), leśnictwem, myślistwem oraz ochroną przyrody, a także innowacjami. Na Węgrzech funkcjonują dwie organizacje: Magosz⁹⁷ – zrzeszająca mniejsze gospodarstwa i

⁹⁴ Eesti Põllumajandus - Kaubanduskoda – EPKK.

⁹⁵ www.epkk.ee, stan na 2 lipca 2021 r.

⁹⁶ Zákon č. 30/1992 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore.

⁹⁷ Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége, stan na 4 lipca 2021 r.

MOSZ⁹⁸ – zrzeszająca większe gospodarstwa, które oddelegowują swoich przedstawicieli do pracy w Izbie Rolniczej. W ramach swoich zadań Węgierskie Izby Rolnicze sprawują swoistą pieczę nad rozwojem obszarów wiejskich poprzez kompleksowe działania tj. organizowanie wystaw, forów, spotkań i szkoleń dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. Poprzez prowadzenie sieci doradców i ekonomistów wiejskich, którzy służą poradami rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich zainteresowanych działaniami prowadzącymi do rozwoju rolnictwa ale także rozwoju usług pozarolniczych na terenach wiejskich. Doradcy zatrudnieni przez węgierski samorząd rolniczy prowadzą oceny upraw, oceny szkód rolnych, kontrolę w zakresie wzajemnej zgodności, wydają i zatwierdzają karty producenta, pomagają w opracowywaniu wniosków o dotacje. Izby rolnicze prowadzą również krajowy system prognozowania ochrony roślin, bezpłatną pomoc prawną, wprowadzają zasady etyki biznesowej w rolnictwie, prowadzą działania informacyjne poprzez swoją stronę internetową, biuletyn. Izby rolnicze na Węgrzech nadzorują również sprzedaż ziemi pełniąc obowiązki lokalnego komitetu ziemskiego. Samorząd rolniczy na Węgrzech współpracuje z przeszło siedemdziesięcioma organizacjami⁹⁹.

1) NIEMCY

Powstanie i rozwój izb rolniczych w Europie wiąże się w dużej mierze z Niemcami, gdyż tam występował dynamiczny rozwój gospodarczy, zwłaszcza przemysłu i handlu. Natomiast w rolnictwie panował kryzys ekonomiczny wymagający interwencji państwa, m.in. poprzez rozwój kultury rolnej, wsparcie przemian agrarnych, szerzenie doświadczalnictwa oraz powołanie organizacji pomagającej rolnikom i reprezentującej skutecznie ich interesy¹⁰⁰. Pierwsze izby rolnicze w Prusach wprowadzone zostały na podstawie przepisów ustawy uchwalonej przez Sejm Pruski dnia 30 czerwca 1894 r. Izby te miały charakter korporacji publicznoprawnej, posiadały osobowość publicznoprawną i władztwo administracyjne¹⁰¹. Obejmowały terytorium jednej prowincji, a ich zadaniem była reprezentacja i obrona interesów rolnictwa i leśnictwa, popieranie wszelkich urządzeń, zakładanie i prowadzenie szkół rolniczych oraz popieranie postępu technicznego w produkcji rolnej. Jak donosił w latach trzydziestych ubiegłego wieku na łamach „Sylwana” Michał Bernaciak, izby rolno-

⁹⁸ Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelői Országos Szövetsége, stan na 4 lipca 2021 r.

⁹⁹ <https://www.pirol.pl/2019/09/26/polsko-wegierskie-doswiadczenia-w-budowaniu-partnerstwa-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-obszarow-wiejskich-wyjazd-studyjny-2/>, stan na 4 lipca 2021 r.

¹⁰⁰ K. Walkowiak, Izby rolnicze jako instytucja samorządu gospodarczego w Unii Europejskiej (na przykładzie Niemiec i Francji), Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu 2003, z. 13, s. 40.

¹⁰¹ K. Walkowiak, *op. cit.*, s. 41.

leśne w Niemczech posiadały „w swoim łonie wydziały leśnictwa, pracujące z wielkim pożytkiem nad rozwojem gospodarstwa leśnego. Wydziały leśnictwa udzielają porad fachowych, prowadzą inspekcje gospodarstw leśnych, wykonują szacunki, pomiary, urządzenia lasów, pośredniczą w zakupie nasion, sadzonek leśnych, prowadzą ekspertyzy rzeczoznawcze, troszczą się o odpowiedni personel leśny, starają się o podniesienie poziomu fachowego leśników i właścicieli lasów, prowadzą propagandę leśną, zalesiają nieużytki, prowadzą doświadczenia i badania nad aktualnymi zagadnieniami leśnymi (...)”¹⁰². Izby miały także za zadanie współdziałanie z administracją rządową i doskonalenie prawa gospodarczego. Pruskie izby rolnicze swoją działalnością w okresie przedwojennym położyły fundament pod rozwój kultury rolnej i były jednym z głównych filarów doskonałej organizacji ekonomicznej Niemiec.

Obecnie legitymizacja samorządu rolniczego jako organu państwa została uregulowana w Konstytucji Niemiec¹⁰³. Całość spraw związanych z powoływaniem izb rolniczych, ich organizacją i funkcjonowaniem jako podmiotów zdecentralizowanej administracji publicznej została na mocy art. 30 i 83 Konstytucji Niemiec przeniesiona na kraje związkowe. Stąd też niewielkie różnice w strukturze organizacyjnej i zadaniach izb rolniczych działających na szczeblu poszczególnych krajów związkowych (landów)¹⁰⁴. Wszystkie jednak funkcjonują na zasadach korporacji prawa publicznego, co oznacza, że współdecydują i ponoszą wspólną odpowiedzialność w zakresie regulowania ważnych spraw dla środowiska, które reprezentują¹⁰⁵. Izby posiadają osobowość publiczno-prawną, a przynależność do izb jest obligatoryjna¹⁰⁶.

Cechą wyróżniającą wszystkie niemieckie izby rolnicze jest szerokie rozwinięcie ich funkcji:

1) Opiniodawczo-doradczych:

- a) prowadzenie szkół rolniczych, finansowane przez Izbę i Ministerstwo Oświaty. Nauczyciele szkół rolniczych pełnią jednocześnie funkcje doradców;
- b) prowadzenie kursów i szkoleń rolniczych. W wielu landach dokształcanie rolników jest zjawiskiem powszechnym, obejmuje bowiem 90% pracujących w gospodarstwach.

¹⁰² M. Bernakiewicz, Izby rolnicze a lasy prywatne, Sylwan 1933, nr 1/2, s. 41-42.

¹⁰³ Konstytucja Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r. (BGBl. 1949 S. 1).

¹⁰⁴ M. Balcerek, Ustrój prawny samorządu rolniczego w Polsce i RFN. Studium porównawcze, PP 2012, z. 1, s. 115.

¹⁰⁵ K. Walkowiak, Izby rolnicze ... op. cit., s. 48.

¹⁰⁶ § 20 ust. 1 ustawy z dnia 11 lutego 1949 r. o Izbie Rolniczej Północnej Nadrenii-Westfalii (*Gesetz über die Errichtung der Landwirtschaftskammer Nordrhein-Westfalen (Landwirtschaftskammergesetz - LWKG)*).

2) Informacyjnych:

- a) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji gospodarczych na potrzeby producentów rolnych;
- b) udzielanie pomocy rolnikom w zakładaniu branżowych związków producentów rolnych;
- c) opiniowanie aktów normatywnych i ich projektów;
- d) dostarczanie opinii w sprawach rolnych na zamówienie organów administracji publicznej (rzeczoznawstwo);
- e) poradnictwo prawne – polega głównie na gromadzeniu, przetwarzaniu i udostępnianiu rolnikom informacji, umożliwiających podjęcie optymalnej decyzji;
- f) popieranie przedsięwzięć mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie.

3) Monitorowania rynku rolnego i poprawy jego struktury:

- a) Prowadzenie informacji o popycie na poszczególne artykuły rolne (poradnictwo dotyczące opłacalności produkcji). Informacje te dotyczą danych zarówno danego landu, jak i pozostałych landów niemieckich oraz UE¹⁰⁷.

Działalność izby rolniczej obejmuje wiele sektorów i branży, które stanowi obszar jurysdykcji izby. Przykładowo Izba Rolnicza Północnej Nadrenii –Westfalii obejmuje: rolnictwo, w tym hodowlę roślin, hodowlę zwierząt, ogrodnictwo, uprawę warzyw, produkcję wina, leśnictwo, rybactwo śródlądowe i pszczelarstwo. Izby mogą prowadzić przedsiębiorstwa.

Izby rolnicze są kierowane przez organ kolegialny – walne zgromadzenie, składające się z przedstawicieli właścicieli gospodarstw, przedstawicieli pracowników zatrudnionych w gospodarstwach, osób wskazanych przez ministerstwo rolnictwa danego kraju związkowego i przedstawicieli branżowych związków producentów rolnych. Walne zgromadzenia wybierają zarząd, komisję rewizyjną oraz komisje problemowe¹⁰⁸.

W niemieckich izbach rolniczych znaczącą rolę odgrywają dotacje z budżetu krajowego (do 50%); składki rolników odgrywają stosunkowo niewielką pozycję wśród dochodów izb rolniczych (ok. 20%). Opłaty od rolników mają charakter roczny. Składki są obowiązkowe i nie są zależne od sytuacji ekonomicznej gospodarstwa i chęci korzystania z poradnictwa

¹⁰⁷ System gromadzenia i udostępniania danych jest skomputeryzowany, a do sieci komputerowej Izby są podłączone poszczególne gospodarstwa rolne. M. Balcerek, *op. cit.*, s. 118 oraz K. Walkowiak, *op. cit.*, s. 48.

¹⁰⁸ M. Balcerek, *op. cit.*, s. 120-124 oraz K. Walkowiak, *op. cit.*, s. 48.

prowadzonego przez Izbę. Pozostałym źródłem przychodów są wpływy ze sprzedaży własnych wydawnictw i usług. W wydatkach dominuje fundusz płac¹⁰⁹.

Przykładowy zakres regulacji niemieckich dotyczących izb rolniczych stanowi załączone tłumaczenie ustawy z dnia 11 lutego 1949 r. o Izbie Rolniczej kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia (LWKG)

Załącz. 1.

Ustawa z dnia 11 lutego 1949 r. o Izbie Rolniczej kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia (LWKG)

§ 1

1. Izbę Rolniczą kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia utworzono przez połączenie Izby Rolniczej Nadrenii oraz Westfalen-Lippe, jako ich następcę prawnego.

2. Jej zadania, strukturę oraz organy regulują przepisy niniejszej ustawy oraz statut.

§ 2

1. Zadaniem Izby Rolniczej jest wspieranie i rozwój rolnictwa, wspieranie osób zatrudnionych w nim oraz wzmacnianie obszaru wiejskiego w ramach jej obowiązków. W szczególności zakres jej obowiązków dotyczy:

a) wspierania opłacalności, oddziaływania na środowisko i ochrony konsumenta w produkcji rolniczej poprzez odpowiednie przedsięwzięcia i zachowania, a w szczególności zachowania na rzecz środowiska naturalnego, jak również rolnictwa ekologicznego oraz oddziaływania na chów zwierząt zapewniający pożywienie dla zwierząt oraz zapobiegający nadmiernemu nawożeniu pól oraz zgodny z rytmem i warunkami życia właściwymi dla danego gatunku;

b) wykształcenia zawodowego nieobjętego obowiązkiem szkolnym i szkolenia zawodowego młodej kadry zawodowej, jak również podnoszenia kwalifikacji zawodowych wszystkich osób zatrudnionych w rolnictwie i doradztwa w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarstw;

c) wspierania pracowników w sprawach zawodowych i społecznych;

d) doradztwa w kwestiach dotyczących zarządzania, odzysku i regulacji zbytu produktów rolnych, wspierania spółdzielni rolniczych, grup producenckich i wspólnot

¹⁰⁹ M. Balcerek, *op. cit.*, s. 125 oraz K. Walkowiak, *op. cit.*, s. 53-54.

producentów oraz ich stowarzyszeń jak również wprowadzania produktów na rynek regionalny;

e) wspierania organów administracji publicznej i sądów w kwestiach dotyczących rolnictwa przede wszystkim przez sporządzanie opinii i korzystanie z usług eksperckich;

f) wydawanie dyrektyw dotyczących ekspertów oraz księgowości;

g) występowania w przedmiocie regulacji prawnych dotyczących rolnictwa, zgodnie ze szczególnymi przepisami prawnymi, a w szczególności przedstawiania propozycji i wyznaczania ławników w sądach właściwych w sprawach dotyczących rolnictwa;

h) współdziałania z organami administracji i notowaniu cen na giełdach towarowych, jak również na targach, a w szczególności na targach bydłych, zgodnie z przepisami dotyczącymi urzędów i targów, które muszą zostać wydane;

i) pozyskiwania dodatkowego potencjału produkcyjnego, zbytu i dochodu, zwłaszcza w przypadku surowców i energii odnawialnej, a także uzyskiwania dodatkowych źródeł dochodu przez łączenie różnych źródeł dochodu z rolnictwem;

j) aktywnego wpływania na zrównoważone rolnictwo oraz promowania szczególnego znaczenia rolnictwa dla ochrony środowiska, przyrody, zwierząt i konsumentów oraz wspierania dialogu między wszystkimi grupami zawodowymi, współwykonującymi różne czynności na rzecz rolnictwa;

k) oddziaływania na równe traktowanie kobiet i mężczyzn w każdym sektorze rolnictwa;

l) wspierania współpracy międzynarodowej w każdym sektorze rolnictwa;

m) administrowania funduszem na rzecz walki z chorobami zwierząt, jako majątkiem szczególnym.

2. Izba Rolnicza ma prawo do składania wniosków w organach administracji publicznej odnośnie wszystkich spraw dotyczących rolnictwa. Wnioski te powinny być poddawane szczegółowej analizie podczas prowadzenia procesu legislacyjnego dotyczącego kwestii rolnictwa.

§ 3

1. W rozumieniu niniejszej ustawy pod pojęciem rolnictwo rozumie się: użytkowanie roli i uprawę roślin, hodowlę i chów zwierząt, sadownictwo, uprawę warzyw, owoców i winorośli, leśnictwo, rybołówstwo w wodach śródlądowych, a także pszczelarstwo.

2. Do rolnictwa należą także przedsiębiorstwa niewymienione w ust. 1, które prowadzone są przez tego samego przedsiębiorcę rolnego w ekonomicznej zależności od przedsiębiorstwa (rolnicze zakłady niesamodzielne).

§ 4

1. W skład Izby Rolniczej wchodzi członkowie wybierani w wyborach bezpośrednich i niejawnych spośród zgłoszonych kandydatów, a także nominowani członkowie Walnego Zgromadzenia. Wyboru dokonuje się poprzez głosowanie listowne.

2. W rozumieniu § 5 ust. 1 dwie trzecie osób wybranych musi należeć do grupy wyborczej nr 1, natomiast jedna trzecia wyborców do grupy wyborczej nr 2.

3. Przy ustalaniu kandydatur należy w równym stopniu uwzględniać kobiety.

§ 5

1. Osobami uprawnionymi do udziału w wyborach są:

w grupie wyborczej nr 1:

- a) osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne będące ich własnością, znajdujące się w ich użytkowaniu lub dzierżawie albo użytkujące nieruchomość rolną, jeżeli powierzchnia uprawianych gruntów rolnych wynosi przynajmniej 2 hektary, gruntów leśnych przynajmniej 10 hektarów, a w przypadku sadów przynajmniej 0,5 hektara;
- b) współpracujący małżonkowie lub zarejestrowani partnerzy osób uprawnionych do udziału w wyborach zgodnie z literą a) oraz osoby zatrudnione u nich na pełny etat, włącznie z kształcącymi się członkami rodziny;

w grupie wyborczej nr 2:

osoby, których głównym zajęciem jest praca w gospodarstwie rolnym, włącznie z pracownikami kształcącymi się, innymi niż wymienione w grupie wyborczej nr 1.

2. Uprawnione do udziału w wyborach są osoby, które w dniu wyborów:

- a) mają ukończone 18 lat,
- b) posiadają zdolność do czynności prawnych,
- c) posiadają obywatelstwo niemieckie lub obywatelstwo któregoś z państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej),
- d) przynajmniej od trzech miesięcy bez przerwy mieszkają na terenie obwodu wyborczego.

3. Do grupy wyborczej nr 1 – jako osoby uprawnione do udziału w wyborach – należą także osoby prawne, które w rozumieniu ustępu 1 litera a) od ponad trzech miesięcy uprawiają gospodarstwo rolne na obszarze obwodu wyborczego.

4. Prawa wyborczego nie mają osoby, które wskutek prawomocnego skazania w procesie karnym nie mają prawa wyborczego i zostały pozbawione prawa głosowania w sprawach publicznych, wobec których majątku wszczęto postępowanie upadłościowe lub, wobec których nieruchomości gruntowych wprowadzono zarząd przymusowy lub przymusowe postępowanie licytacyjne.

§ 6

1. Bierne prawo wyborcze ma każda osoba fizyczna uprawniona do udziału w wyborach, która od roku bez przerwy zamieszkuje na obszarze obwodu Izby Rolniczej chyba, że wskutek prawomocnego orzeczenia utraciła zdolność do sprawowania stanowiska publicznego lub wskutek skazania w procesie karnym utraciła zdolność do uzyskania praw z wyborów publicznych.

2. Nikt nie jest zobowiązany do przyjęcia wyboru. Osoby wybrane mogą ustąpić z urzędu, do którego zostały wybrane.

§ 7

1. Obwodami wyborczymi są z reguły powiaty i wydzielone miasta.

2. Większość sąsiednich powiatów oraz wydzielonych miast może zostać połączona w obwody wyborcze.

3. Obwody wyborcze, zgodnie z ich definicją, muszą być reprezentowane przez co najmniej trzech członków. Definicję tego terminu regulują przepisy wykonawcze.

4. Każdy wybrany członek powinien posiadać jednego zastępcę.

5. Szczególne uregulowania zawarte są w statucie.

§ 8

Izbą kieruje przewodniczący Rady Powiatowej Izby Rolniczej.

§ 8a

W każdym obwodzie wyborczym powołuje się jeden komitet wyborczy. W jego skład wchodzi przewodniczący komisji wyborczej, wiceprzewodniczący i trzech ławników,

których wyznacza przewodniczący. Ławnikom należy wyznaczyć zastępców. Dwóch ławników oraz ich zastępcy muszą należeć do grupy wyborczej nr 1, natomiast jeden ławnik i jego zastępca do grupy wyborczej nr 2, o których mowa w §5 ust. 1.

§ 8b

1. W każdym obwodzie wyborczym przewodniczący komisji okręgowej powołuje jeden – lub w razie potrzeby – kilka komitetów wyborczych.

2. W skład komitetu wyborczego wchodzi przewodniczący oraz zastępcy zaprzysiężeni przez komisję wyborczą, trzech członków, jak również trzech protokolantów. W razie konieczności członkom i protokolantom należy wyznaczyć zastępców. Członkowie, protokolanci i ich zastępcy muszą być uprawnieni do głosowania w danym obwodzie wyborczym. Dwie trzecie wszystkich członków, protokolantów i ich zastępców musi należeć do grupy wyborczej nr 1, natomiast jedna trzecia do grupy wyborczej nr 2 – o których mowa w §5 ust. 1.

§ 8c

Czynny udział w wyborach może wziąć tylko osoba wpisana na listę wyborców. Izba Rolnicza sporządza taką listę osobno dla uprawnionych do głosowania należących do grupy wyborczej nr 1 i dla należących do grupy wyborczej nr 2 – o których mowa w §5 ust. 1.

§ 8d

1. Komisja okręgowa ustala, ile głosów oddano na każde podanie i każdego kandydata.

2. W zależności od ilości głosów oddanych na poszczególne podania, kandydatom w obwodzie wyborczym przysługuje tyle miejsc przeznaczonych do podziału, ile przysługuje im w stosunku do przypadającej na nich ilości głosów.

§ 9

Zarząd Izby rozstrzyga sprzeciwy wobec poszczególnych wyborów, z wyjątkiem sprzeciwów wobec procedury wyborów i innych kwestii formalnych, o czym decyduje właściwe ministerstwo do spraw rolnictwa, zgodnie z przepisami rozporządzenia wydanego przez Ministerstwo Środowiska i Ochrony Przyrody, Rolnictwa i Ochrony Konsumenta. W

ciągu dwóch tygodni od doręczenia uchwały Zarządu istnieje możliwość wniesienia zażalenia na nie do organu nadzorczego.

§ 10

1. Członków Izby Rolniczej wybiera się na okres 6 lat ze wskazaniem rotacyjnym, aby co trzy lata w połowie część członków ustępowała, według kolejności obwodów wyborczych ustalonej w statucie. Ustępujący członkowie mają ponowne bierne prawo wyborcze i pozostają oni na swoim stanowisku do czasu wyboru na to stanowisko nowych członków.

2. Jeżeli członek ustąpi w trakcie trwania kadencji, wtedy w to miejsce wchodzi jego zastępca. Jeżeli nie ma zastępcy, odbywają się wybory uzupełniające.

§ 11

1. Jeżeli członek utraci ponowne bierne prawo wyborcze, rezygnuje z członkostwa, jak również z przynależności do organów Izby Rolniczej lub biura powiatowego. O utracie biernego prawa wyborczego w razie wątpliwości decyduje Walne Zgromadzenie.

2. W ciągu dwóch tygodni od doręczenia uchwały Walnego Zgromadzenia istnieje możliwość wniesienia zażalenia na tę uchwałę do organu nadzorczego.

3. Wniesienie zażalenia nie powoduje zawieszenia postępowania.

4. Członkowi, przeciwko któremu toczy się sądowe postępowanie karne aż do jego zakończenia, Zarząd Izby Rolniczej może tymczasowo odebrać prawa członkowskie i pozbawić przynależności do organów Izby Rolniczej lub biura powiatowego. Do zaakceptowania tej uchwały wymagana jest większość dwóch trzecich głosów wszystkich członków Zarządu.

§ 12

Jeżeli czynne lub bierne prawo wyborcze jest zawieszone w oparciu o inne przepisy prawne, jest ono również zawieszone w wyborach do Izby Rolniczej.

§ 13

1. W skład Walnego Zgromadzenia wchodzi członkowie Izby Rolniczej.

2. Poza członkami wskazanymi w ustępie 1, Walne Zgromadzenie Izby Rolniczej powołuje na członków:

a) w sumie 4 reprezentantów spośród naukowców pracujących w sektorze rolnictwa i osób zasłużonych dla rolnictwa,

b) pięć osób uprawnionych do głosowania należących do grupy wyborczej nr 1 i trzy osoby należące do grupy wyborczej nr 2 – o których mowa w § 5 ust. 1 – z okręgów organizacji zawodowych sadownictwa, uprawy warzyw, owoców i winorośli oraz z grupy właścicieli lasów prywatnych,

c) dwie reprezentantki kółek gospodyń wiejskich,

d) z kółek młodzieży wiejskiej dwóch przedstawicieli należących do grupy wyborczej nr 1 i jednego przedstawiciela z grupy wyborczej nr 2 – o których mowa w §5 ust. 1..

§ 14

W ramach Statutów Walne Zgromadzenie dba o to, aby zadania zlecone Izbie Rolniczej zostały zrealizowane. Podejmuje ważne decyzje, sprawuje kontrolę nad ich realizacją i wydaje odpowiednie polecenia pozostałym organom oraz biurom powiatowym. Do jego zadań należy w szczególności:

- a) uchwalanie statutu, regulaminu, zasad budżetowych, regulaminu kas i sprawozdawczości finansowej oraz przepisów dotyczących opłat a także ich zmiana,
- b) wybieranie Prezesa, obu wiceprezesów oraz innych członków Zarządu, dyrektora i komisji,
- c) uchwalanie budżetu,
- d) przyjmowanie sprawozdania rocznego i bilansu rocznego, podejmowanie decyzji w tych sprawach oraz udzielanie absolutorium,
- e) podejmowanie decyzji dotyczących zażaleń na utratę biernego prawa wyborczego i wyborów.

§ 15

1. Statut powinien zakładać powołanie komisji do zadań szczególnych. O ile chodzi tu o nie tylko o chwilowe zadania, to komisje mają być powoływane na stałe. Członkowie komisji wybierani są na okres wykonywania zadań zleconych komisji, jednakże nie dłużej niż na trzy lata. Dopuszcza się możliwość ponownego wyboru danego członka.

2. Po dokładniejszym wyznaczeniu Statutu członkowie komisji mogą dokooptować członków. Osoby dokooptowane nie muszą być członkami Izby Rolniczej, ich dokooptowanie wymaga potwierdzenia Zarządu.

3. Komisje wybierają przewodniczących spośród swoich członków, którzy muszą być członkami Izby Rolniczej.

4. Komisje wykonują zadania zlecone przez Walne Zgromadzenie, a w przypadku spraw szczególnie pilnych wykonują również zadania zlecone im przez Zarząd. Mogą one kierować wnioski do Walnego Zgromadzenia i do Zarządu. Przewodniczący komisji powinni być wysłuchani podczas rozważania wniosków ich komisji na Walnym Zgromadzeniu.

5. Komisje powinny składać się w jednej trzeciej z członków grupy wyborczej nr 2, o których mowa w § 5 ust. 1.

6. Należy przestrzegać § 12 ustawy o równym traktowaniu kobiet i mężczyzn dla kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia (krajowa ustawa kraju związkowego o równym traktowaniu) z dnia 9 listopada 1999 r.

§ 16

1. Po dokładniejszym ustaleniu regulaminu, Walnemu Zgromadzeniu i Zarządowi przewodniczy Prezes. W razie wystąpienia okoliczności uniemożliwiających Prezesowi wykonywanie obowiązków, reprezentuje go jeden z wiceprezesów. Prezes i wiceprezesi wybierani są na okres trzech lat większością dwóch trzecich głosów członków; dopuszcza się możliwość ponownego wyboru danego kandydata.

2. Prezes i jeden wiceprezes muszą należeć do grupy wyborczej nr 1, o której mowa w § 5 ust. 1, natomiast drugi wiceprezes jest osobą zatrudnioną w sektorze rolnym.

3. Prezes i wiceprezesi muszą być członkami Izby Rolniczej.

4. Prezes sprawuje najwyższy nadzór służbowy.

§ 17

1. W skład Zarządu Izby Rolniczej wchodzi Prezes, obaj wiceprezesi oraz do piętnastu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród swoich członków. Dwie trzecie spośród nich musi należeć do grupy wyborczej nr 1, natomiast jedna trzecia wyborców do grupy wyborczej nr 2, o których mowa w § 5 ust. 1. Członkowie Zarządu wybierani są na okres trzech lat; dopuszcza się możliwość ponownego wyboru danego kandydata. Należy przestrzegać § 12 ustawy kraju związkowego o równouprawnieniu.

2. Wśród wybieranych członków Zarządu należących do grupy wyborczej nr 1 – o których mowa w § 5 ust. 1 – muszą się znaleźć:

a) dwaj przedstawiciele stowarzyszeń sadownictwa, uprawy warzyw, owoców i winorośli,

b) jeden przedstawiciel prywatnych właścicieli lasów,

c) dwie przedstawicielki kółka gospodyń wiejskich.

3. Zarząd powołany jest do podejmowania uchwał we wszystkich sprawach niezatrzeżonych niniejszą ustawą, statutami ani uchwałą Walnego Zgromadzenia ani dla komisji ani dla Prezesa.

§ 18

1. Walne Zgromadzenie większością dwóch trzecich głosów wybiera dyrektora Izby Rolniczej na okres sześciu lat. Powołanie wymaga zgody ministerstwa właściwego do spraw rolnictwa.

2. Dyrektor Izby Rolniczej prowadzi bieżące sprawy, według poleceń prezesa oraz zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia i Zarządu. Dyrektor Izby Rolniczej jest zwierzchnikiem osób zatrudnionych w Izbie Rolniczej.

3. Dyrektor Izby Rolniczej ma prawo do udziału w posiedzeniach Walnego Zgromadzenia, Zarządu i innych komisji oraz do składania oświadczeń. Należy mu udzielić głosu na jego życzenie.

4. Jednocześnie dyrektor Izby Rolniczej wypełnia zadania, jako pełnomocnik kraju związkowego (§ 6 ust. 2 ustawy o organizacji kraju związkowego), i w charakterze tym odpowiada wyłącznie przed ministerstwem właściwym do spraw rolnictwa. Izbie Rolniczej należy udostępnić wszelkiej pomocy służbowej koniecznej do wykonania jej bieżących zadań. Plan podziału zadań i plan organizacyjny należy przedłożyć w ministerstwie właściwym do spraw rolnictwa w celu ich zatwierdzenia.

5. Zarząd wyznacza kierownika wydziału będącego stałym przedstawicielem dyrektora. Jego powołanie wymaga zgody ministerstwa właściwego do spraw rolnictwa.

6. Nazwisko dyrektora jako pełnomocnika kraju związkowego zostanie ogłoszone w dziennikach urzędowych Izby Rolniczej. Może to nastąpić także ze wskazaniem na temat informacji w dziennikach urzędowych Izby Rolniczej. W tym przypadku pełną treść informacji należy przygotować do wglądu każdego i w ogłoszeniu należy podać miejsce i termin możliwości zaznajomienia się z nią.

§ 18a (skreślony)

§ 19

1. Za pomocą statutu i regulaminu Izba Rolnicza reguluje swoje wewnętrzne stosunki, które Walne Zgromadzenie uchwała większością dwóch trzecich głosów członków. Statut wymaga zatwierdzenia, natomiast wyznaczenie siedziby (ustęp 2 litera a) wymaga zgody ministerstwa właściwego do spraw rolnictwa.

2. Statut Izby Rolniczej określa w szczególności warunki dotyczące:

- a) siedziby Izby Rolniczej,
- b) liczby i rozmieszczenia obwodów wyborczych,
- c) liczby członków i ich podziału na obwody wyborcze,
- d) kolejności ustępowania członków,
- e) zadań i uprawnień, wyboru, formy powoływania i odwoływania, jak również kworum wyborczego Walnego Zgromadzenia, Zarządu, innych komisji i Rady Powiatowej,
- f) zadań i uprawnień Prezesa,
- g) formy ogłoszeń,
- h) postępowania przy zmianie Statutu,
- i) odszkodowania dla osób wybranych w wyborach,
- j) budżetu, systemów łączenia środków pieniężnych i rachunkowości.

3. Zmiany statutu wymagają zatwierdzenia organu nadzorczego.

4. Statuty i ich zmiany podlegają publikacji.

§ 20

1. Izba Rolnicza posiada zdolność prawną. Jest reprezentowana sądowo i pozasądowo przez Prezesa lub, w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających mu wykonanie tych obowiązków, przez wiceprezesa.

2. Wszelkie dokumenty wykonawcze Izby Rolniczej zawierają jej nazwę oraz opatrzone są przez Prezesa Zarządu lub wiceprezesa i jeszcze jednego członka Zarządu pieczęcią służbową.

§ 21

W ramach rekompensaty

- a) za szczególną działalność administracyjną,
- b) za korzystanie z instytucji i urzędów

Izba Rolnicza może pobierać od swoich członków opłaty, zgodnie z przepisami dotyczącymi opłat zatwierdzanymi przez Walne Zgromadzenie, na które pozwolenia udziela

organ nadzorczy i które są publikowane zgodnie z § 19 ust. 4. § 2 ust. 1 punkt 2, § 5 i § 6 ustawy o podatkach i opłatach komunalnych dla kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia z dnia 21 października 1969 r.

§ 22

1. Każdego roku Izba Rolnicza opracowuje plan budżetu, który uchwała Walne Zgromadzenie i zatwierdza organ nadzorczy. Jeżeli w ciągu dwóch miesięcy Izba Rolnicza nie zakwestionuje go, obowiązuje on jako zatwierdzony.

2. W planie budżetu nie można zawrzeć całkowitych wydatków wyższych od tych, które pokryłyby przychody.

3. Rok budżetowy trwa od 1 stycznia do 31 grudnia.

§ 23

1. Organem nadzoru Izby Rolniczej jest minister właściwy do spraw rolnictwa.

2. Organ nadzoru winien być zawiadomiony o posiedzeniu Walnego Zgromadzenia i Zarządu w odpowiednim terminie. Zawiadomienie powinno zawierać porządek obrad posiedzenia. Głosu przedstawiciela organu nadzoru należy zawsze wysłuchać na jego życzenie.

3. Organ nadzoru może rozwiązać Walne Zgromadzenie, po uzyskaniu zatwierdzenia rządu kraju związkowego. Z chwilą rozwiązania organ nadzoru może odwołać organy i strukturę organizacyjną Izby Rolniczej. W razie rozwiązania organ nadzoru musi w ciągu dwóch miesięcy zarządzić nowe wybory, w ciągu trzech miesięcy od dnia rozwiązania powołać nowe Walne Zgromadzenie i wydać zarządzenia na okres pomiędzy rozwiązaniem Izby Rolniczej a powołaniem nowej Izby Rolniczej.

4. Poza tym do nadzoru stosuje się § 20 ustawy o organizacji kraju związkowego.

§ 24

1. Organem Izby Rolniczej jest Rada Powiatowa.

2. W skład Rady Powiatowej wchodzi członkowie Izby Rolniczej wybrani w drodze wyborów w ich obwodzie, którzy spośród swoich członków wybierają członka przewodniczącego (delegata Rady Powiatowej). Wybrana osoba powinna należeć do grupy wyborczej nr 1 – o której mowa w § 5 ust. 1.

3. Rada powiatowa realizuje zadania nałożone jej przez Statut lub uchwałę Walnego Zgromadzenia.

4. Prezesa Rady Powiatowej powołuje Zarząd Izby Rolniczej w porozumieniu z Radą Powiatową. Powoływanie i odwoływanie wymaga zgody dyrektora.

5. Jednocześnie Prezes Rady Powiatowej wypełnia zadania, jako pełnomocnik kraju związkowego w powiecie (§ 9 ust. 2 ustawy o organizacji kraju związkowego), i w charakterze tym odpowiada wyłącznie przed zwierzchnimi organami kraju związkowego. Powołanie wymaga zgody ministerstwa. Sprawowanie urzędu wymaga zaufania dyrektora Izby Rolniczej, jako zwierzchnika kraju związkowego. Izbie Rolniczej należy zapewnić wszelkiej pomocy służbowej koniecznej do wykonania tych zadań. Prezes Rady Powiatowej może jednocześnie wypełniać zadania większości Rad Powiatowych.

§ 25

1. Rady Powiatowe porozumiewają się w celu wykonania swoich zadań w biurach powiatowych.

2. W skład Biur Powiatowych wchodzi trzech członków wybieranych przez osoby uprawnione do czynnego udziału w wyborach do Izby Rolniczej w rejonie biura powiatowego. Przynajmniej dwóch z członków musi należeć do grupy wyborczej nr 1, a jeden do grupy wyborczej nr 2 – o których mowa w §5 ust. 1.

3. Członkowie biur powiatowych spośród swoich członków wybierają członka przewodniczącego (delegata lokalnego). Osoba wybrana w drodze wyborów powinna należeć do grupy wyborczej nr 1 – o której mowa w §5 ust. 1. Kilka sąsiednich gmin można połączyć w biura powiatowe.

4. Lokalni delegaci zapraszają osoby uprawnione do udziału w wyborach z rejonu biura powiatowego w cyklicznych odstępach czasu, aby informować ich o pracy biura powiatowego jak również o aktualnych sprawach i rozwoju. Szczegóły reguluje Statut.

§ 26

Na mocy rozporządzenia kraju związkowego, w porozumieniu z Parlamentem kraju związkowego, Nadrenia Północna-Westfalia ministerstwo jest upoważniona do wydawania przepisów dotyczących:

- a) ustalania terminu wyborów,
- b) znaczenia i wyznaczania obwodów wyborczych,

- c) tworzenia komitetów wyborczych i ustalania ich pracy,
- d) powoływania komisji obwodowych,
- e) sporządzania listy wyborczej,
- f) przedstawiania i dopuszczania kandydatów,
- g) przeprowadzania wyborów,
- h) ustalania wyników wyborów,
- i) sprawdzania ważności wyborów,
- j) powoływania członków do Walnego Zgromadzenia,
- k) przeprowadzania wyborów uzupełniających,
- l) wyboru biura powiatowego.

Thumaczenie: Marek Geszprych

2) AUSTRIA

W Austrii pierwsze formy samorządu rolniczego powstawały w Styrii w 1819 r., w Tyrolu i Vorarlbergu w 1838 r., Górnej Austrii w 1845 r. i Salzburgu w 1848 r. W 1902 r. parlament austriacki przyjął umowę ramową o izbach rolniczych¹¹⁰.

Obecnie izby rolnicze, zgodnie z austriacką Konstytucją Federalną, to profesjonalne przedstawicielstwo sektora rolnego i leśnego, podlegające jurysdykcji władz regionalnych. Zgodnie z prawem federalnym w każdym z dziewięciu regionów federalnych Austrii (Bundesländer) działają izby rolnicze. Organizacją krajową tych organów regionalnych jest Austriacka Izba Rolnicza¹¹¹, mająca swoją siedzibę w Wiedniu, obejmująca działalnością obszar całego kraju. Do jej członków należy dziewięć regionalnych izb rolniczych oraz Austriackie Stowarzyszenie Raiffeisen, organizacja krajowa dla całej spółdzielczości Raiffeisen¹¹².

Dziewięć regionalnych izb rolniczych reprezentuje interesy rolne i leśne w kraju. Zgodnie z austriacką konstytucją federalną podlegają one jurysdykcji regionów federalnych i są organami publicznymi na mocy prawa regionalnego¹¹³. Celem izby rolniczej jest

¹¹⁰ <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063413>, stan na 28 czerwca 2021r.

¹¹¹ Landwirtschaftskammer Österreich – LKÖ.

¹¹² <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063413>, stan na 28 czerwca 2021r.

¹¹³ <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063475>, stan na 28 czerwca 2021r.

reprezentowanie i poprawa interesów gospodarki rolnej i leśnej, doradztwo rolnicze i podejmowanie przedsięwzięć wspierających produkcję rolniczą, przetwórstwo oraz zbyty produktów rolnych. Powinno to służyć poprawie ogólnej sytuacji w sektorach rolnictwa i leśnictwa oraz reprezentowaniu ich wspólnych interesów¹¹⁴.

Regionalne Izby Rolnicze:

- 1) reprezentują wszelkie interesy członków izby związane z rolnictwem i leśnictwem,
- 2) udzielają pomocy prawnej, ekonomicznej, technicznej i społecznej osobom zajmującym się rolnictwem i leśnictwem,
- 3) reprezentują interesy władz związanych z rolnictwem i leśnictwem w kwestiach gospodarczych, kulturalnych i podatkowych, zwłaszcza w sprawach podatków i opłat,
- 4) delegują przedstawicieli do komitetów i komisji doradczych przy administracji krajowej,
- 5) otrzymują dotacje i ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania delegowane przez Rząd Krajowy.

Austriacki Rząd Federalny delegował administrację Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej rolniczym regionalnym izbom rolniczym, które otrzymują rekompensatę za dodatkowe wydatki. W przeciwieństwie do innych krajów europejskich ta metoda administracji rolnej przyniosła najbardziej praktyczne i ekonomiczne wyniki¹¹⁵.

Przykładowy zakres regulacji austriackich dotyczących izb rolniczych stanowi załączone tłumaczenie wyciągów dwóch ustaw związkowych:

- 1) ustawa o utworzeniu Izby Rolniczej w Wiedniu (Ustawa Wiedeńska) StF: LGBI nr 28/1957¹¹⁶,
- 2) ustawa o Izbie Rolniczej Dolnej Austrii StF: LGBI. 6000-0¹¹⁷,
- 3) ustawa z dnia 29 października 1969 r. o izbach rolniczych i leśnych w Styrii StF: LGBI nr 14/1970¹¹⁸.

¹¹⁴ <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063413>, stan na 28 czerwca 2021r.

¹¹⁵ <https://www.lko.at/role-of-the-regional-chambers-of-agriculture+2500+1063475>, stan na 28 czerwca 2021r.

¹¹⁶ Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021.

¹¹⁷ Landesrecht konsolidiert Niederösterreich: Gesamte Rechtsvorschrift für NÖ Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021.

¹¹⁸ Landesrecht konsolidiert Steiermark: Gesamte Rechtsvorschrift für Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021.

Ad: 1.

**Ustawa o utworzeniu Izby Rolniczej w Wiedniu (Ustawa Wiedeńska Izba Rolnicza) StF:
LGBI nr 28/1957**

[wyciąg – według stanu prawnego ukształtowanego ostatnią zmianą nr 50/2014]

§ 1

Utworzenie Izby Rolniczej

§ 1.(1) Izba Rolnicza w Wiedniu została utworzona w celu reprezentowania i promowania interesów rolnictwa i leśnictwa w Wiedniu oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek. Jest korporacją prawa publicznego i ma prawo do nabywania, posiadania i rozporządzania aktywami.

§ 2. Rolnictwo i leśnictwo w rozumieniu niniejszej ustawy obejmuje wszystkie gałęzie produkcji rolnej i leśnej oraz ich działania pomocnicze, o ile dotyczą one głównie przetwarzania ich własnych produktów (art. 2 ust. 3 i 4 kodeksu przemysłowego z 1994 r., Federalny Dz.U. nr 194), a także środków pomocniczych rolnictwa i leśnictwa, które są wykorzystywane do produkcji i utrzymywania zasobów rolnych i leśnych na własne potrzeby. W tym kontekście produkcja rolna i leśna obejmuje w szczególności: uprawę roli, gospodarkę pastwiskową i leśną, hodowlę bydła, hodowlę bydła i hodowlę bydła mlecznego, sadownictwo, uprawę winorośli i ogrodnictwo.

Obowiązki Izby Rolniczej

§ 4.

W celu realizacji zadań określonych w § 1 Izba Rolnicza jest w szczególności odpowiedzialna za:

- a) podejmowanie działań i tworzenie instytucji służących promowaniu interesów ekonomicznych rolnictwa i leśnictwa lub uczestnictwo w takich instytucjach lub samodzielne zarządzanie nimi. Obejmuje to również urządzenia i środki promujące produkcję rolną i leśną, wykorzystanie i sprzedaż produktów rolnych i leśnych,
- b) przedstawianie władzom wniosków i ekspertyz we wszystkich kwestiach mających wpływ na interesy gospodarcze rolnictwa i leśnictwa, w tym projektów ustaw i rozporządzeń,

- c) wysyłanie przedstawicieli do korporacji i urzędów zajmujących się sprawami rolnictwa i leśnictwa lub zgłaszanie propozycji rekrutacyjnych do takich korporacji i urzędów, o ile przewidują to przepisy szczególne lub inne przepisy,
- d) uczestniczenie w regulowaniu stosunków pracy i zawieraniu układów zbiorowych ze skutkiem dla wszystkich członków Izby lub dla ich grup, chyba że układy zbiorowe stowarzyszeń zawodowych opartych na dobrowolnym członkostwie, które mogą zawierać układy zbiorowe w rozumieniu ust. 41 ust. 2 wiedeńskiego kodeksu pracy w rolnictwie 1990, LGBI. nr 33, przewidują inaczej,
- e) wydawanie zaświadczeń o istnieniu zwyczajów prawnych w rolnictwie i leśnictwie oraz sporządzanie ekspertyz w tym zakresie,
- f) opracowywanie i prowadzenie statystyk dotyczących wszystkich spraw i wydarzeń mających znaczenie dla rolnictwa i leśnictwa,
- g) dbanie o zadania administracji państwowej w wyznaczonej sferze działania, o ile przewidują to szczególne przepisy ustawowe. Obejmują one również zadania przypisane głównym organom rolnym zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami,
- h) uczestniczenie w tworzeniu i administrowaniu obiektami dla promocji edukacji rolniczej, eksperymentów i badań lub samodzielnego tworzenia i zarządzania takimi obiektami,
- i) nieodpłatne i bezpłatne doradzanie członkom Izby we wszystkich kwestiach prawnych, ekonomicznych, technicznych i społeczno-politycznych rolnictwa i leśnictwa w granicach prawem przewidzianych oraz bezpłatne reprezentowanie ich interesów, w szczególności przed organami sądowymi i urzędami,
- j) profesjonalny nadzór nad stowarzyszeniami zawodowymi i stowarzyszeniami zawodowymi.

Thumaczenie: Marek Geszprych

Ad.: 2.

Ustawa o Izbie Rolniczej Dolnej Austrii, StF: LGBI. 6000-0

[wyciąg uwzględniający stan prawny uzyskany po ostatniej zmianie ustawy z dnia 20 maja 2021 r. LGBI nr 35/2021]

§ 1

(1) Izby rolnicze są powoływane do reprezentowania interesów rolnictwa i leśnictwa w Dolnej Austrii, doradzania rolnikom i leśnikom oraz wykonywania zadań promujących rolnictwo i leśnictwo w dwuszczeblowej strukturze, a mianowicie:

1. Izba Rolnicza Dolnej Austrii w siedzibie samorządu wojewódzkiego,
2. okręgowe izby rolnicze dla każdego powiatu.

(2) Lokalna sfera działalności Krajowej Izby Rolniczej obejmuje cały obszar kraju związkowego Dolnej Austrii, lokalna sfera działalności każdej okręgowej izby rolniczej rozciąga się na okręg powiatu, w którym swoją siedzibę ma powiatowa izba rolnicza.

(3) Na wniosek Państwowej Izby Rolniczej Rząd Krajowy może utworzyć Okręgową Izbę Rolniczą złożoną z kilku powiatów lub dokonać innych zmian na tereny izby, jeśli pozwala to na sprawniejszą realizację zadań ciążących na Izbie Rolniczej.

§ 2

(1) Państwowa Izba Rolnicza i okręgowe izby rolnicze (zwane dalej izbami rolniczymi) są podmiotami prawa publicznego, które mają prawo do posiadania, nabywania i zbywania wszelkiego rodzaju aktywów oraz do prowadzenia lub uczestniczenia w przedsiębiorstwach nastawionych na zysk.

(2) Okręgowe izby rolnicze muszą powiadomić państwową izbę rolną o działalności przedsiębiorstw nastawionych na zysk lub o udziale w nich. Państwowa Izba ma prawo zakazać działania lub udziału, jeżeli okręgowa izba rolnicza przekroczy zakres przedmiotowy swojej działalności lub naruszy inne przepisy tej ustawy lub regulamin.

(3) Państwowa Izba Rolnicza jest upoważniona do używania herbu Dolnej Austrii z dopiskiem „Państwowa Izba Rolnicza Dolnej Austrii”.

§ 3

Definicje

(1) Rolnictwo i leśnictwo w rozumieniu niniejszej ustawy obejmuje wszystkie działy produkcji rolnej i leśnej oraz ich działalności pomocnicze, w zakresie, w jakim dotyczą one głównie przetwórstwa ich własnych produktów, a także rolniczą i leśną działalność pomocniczą zajmującą się produkcją i utrzymaniem zasobów rolnych i leśnych na własne potrzeby. W tym kontekście rolnictwo i leśnictwo obejmuje w szczególności uprawę roli, łąk, pastwisk, gospodarkę górską i leśną, pozyskiwanie żywicy, hodowlę stawów, hodowlę

zwierząt, hodowlę zwierząt i hodowlę bydła mlecznego, pszczelarstwo, sadownictwo, uprawę winorośli i ogrodnictwo, szkółki oraz sprawy łowieckie i wędkarskie.

(2) Ogrrodnictwo w rozumieniu ust. 1 odnosi się do produkcji kwiatów, owoców, warzyw, drzew i innych produktów ogrodniczych na nieruchomościach własnych lub dzierżawionych, niezależnie od sposobu prowadzenia działalności, z wyłączeniem zakładania, projektowania i utrzymywania ogrodów oraz terenów zielonych, w tym dekorowanie ogrodnicze grobów i pomieszczeń, przygotowywanie wieńców i bukietów oraz handel produktami ogrodniczymi, chyba że działalność ta odbywa się w kontekście ogrodniczej działalności, a więc w zakresie podrzędnym w stosunku do głównego celu i używane w ramach własnych potrzeb..

(3) Przedsiębiorstw pomocniczych w rozumieniu ust. 1 i 2 nie należy uważać za przedsiębiorstwa rolne i leśne, jeżeli są niezależnymi podmiotami gospodarczymi zarządzanymi odrębnie od rolnictwa i leśnictwa.

(4) Działalność rolnicza i leśna obejmuje również spółdzielnie rolnicze i leśne, o ile nie podlegają one stosowaniu przepisów prawa handlowego, a także gospodarstwa wspólnot rolniczych w rozumieniu przepisów reformy rolnej.

§ 4

(1) Członkostwo w izbie dotyczy:

1. Właścicieli gruntów rolnych i leśnych w Dolnej Austrii o minimalnej powierzchni jednego hektara;

2. Osób prowadzących działalność na własny rachunek w rolnictwie i leśnictwie w Dolnej Austrii, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, na własny rachunek i ryzyko, jeżeli dla tych osób obowiązuje standardowa wycena aktywów rolnych i leśnych o wartości jednostkowej (udziale) dla środków o wartości co najmniej 150 €,

3. Osób prowadzących działalność na własny rachunek w rolnictwie i leśnictwie w Dolnej Austrii w pełnym wymiarze czasu pracy na własny rachunek i ryzyko, które nie są już objęte ust. 1 i 2.

4. Członków rodzin, którzy - niezależnie od wysokości wynagrodzenia - pracują w rolnictwie i leśnictwie, o których mowa w ust. 1 do 3 i dlatego podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników (BSVG) (Federalny Dz.U. nr 559/1978 w wersji z Federalnego Dziennik Ustaw i nr 118/2015) lub w związku z tym podlegają obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego na podstawie ustawy o ubezpieczeniach społecznych General (ASVG) (Federalny Dziennik

Ustaw nr 198/1955 w wersji Federalny Dziennik Ustaw i nr 118/2015). Ponadto członkowie rodzin, którzy uczęszczają do szkoły rolniczej i leśnej lub podejmują szkolenie zawodowe oraz regularnie pracują w branży rolniczej i leśnej. Członkami rodziny są małżonkowie, zarejestrowani partnerzy, rodzice, dzieci, w tym adopcyjne i pasierbowie, a także teściowie.

(...)

(2) Dla wielkości hektara i zaklasyfikowania do nieruchomości rolnych i leśnych zgodnie z § 1 pkt 1 decydujące znaczenie ma standardowa wycena wartości, na której opiera się ustalenie obowiązującej podstawy opodatkowania nieruchomości.

(3) Praca w pełnym wymiarze godzin w rozumieniu ust. 1 istnieje, jeżeli osoba zainteresowana utrzymuje się głównie z dochodów z tej działalności.

(4) W przypadku sporu przynależności do izby, na wniosek powiatowej izby rolnej lub osoby zgłaszającej się do izby rozstrzyga powiatowy organ administracji.

§ 5

Zadania izb

(1) Zakres przedmiotowy izb rolniczych obejmuje:

1. w zakresie reprezentacji zawodowej:

a) wszystkie sprawy dotyczące rolnictwa i leśnictwa, w szczególności w zakresie prawa rolnego, reformy rolnej, gospodarczego, społecznego, strukturalnego, handlowego, celnego, podatkowego, regulacji rynku, cen i żywienia polityki rolnej i leśnej, wycen, mieszkalnictwa, rozliczeń, opłat, taryf i cen, bezpieczeństwa żywnościowego i informacji dla całej ludności, doradztwa w organach administracji publicznej, a także składanie oświadczeń i sprawozdań, uczestniczenie w regulacji stosunków pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ubezpieczeń społecznych zgodnie z odpowiednimi obowiązującymi przepisami, w szczególności w przygotowywaniu i zawieraniu układów zbiorowych;

b) współdziałanie i uczestniczenie w działaniach służących poprawie sytuacji ekonomicznej i społecznej ludności rolniczej i leśnej;

c) delegowanie przedstawicieli do organów i urzędów zajmujących się sprawami rolnictwa i leśnictwa, jak również do wszystkich innych komisji, które mają być obsadzone w oparciu o zasady partnerstwa społecznego, lub zgłaszanie sugestii dotyczących takich organów i stanowisk;

d) doradztwo ludności rolniczej i leśnej w kwestiach prawnych, ekonomicznych, technicznych, społecznych i strukturalnych, reprezentowanie ich interesów przed urzędami i władzami oraz, w sprawach gospodarczych, kulturalnych, społecznych i podatkowych (...);

2. w zakresie promocji:

a) składanie oświadczeń lub sprawozdań mających na celu promocję rolnictwa i leśnictwa oraz zmian w ich organizacji;

b) we wszystkich obszarach produkcji rolnej i leśnej, w tym m.in.: melioracja, uprawa gleby, przekształcanie gałęzi rolniczych i leśnych, powiększanie gruntów i przekształcanie dzierżaw w nieruchomości. Ponadto uprawa roślin i ochrona roślin, zakładanie, szkółek drzew, pastwisk, leśnictwo, tworzenie dróg dojazdowych do lasów i gospodarstw, łowiectwo i budownictwo itp. (...),

c) utrzymania systemu spółdzielni rolniczych i leśnych, a także wspólnot producentów;

d) utrzymania systemu ubezpieczeń rolniczych i leśnych oraz księgowości rolniczej i leśnej;

e) poprawy komunikacji rolniczej i leśnej oraz public relations, działania marketingowe, kampanie wizerunkowe i prace medialne,

f) pozyskiwania środków finansowych w ramach krajowych i europejskich działań, a także realizacji zadań administracji państwowej w delegowanej sferze działalności.

(2) Izby rolnicze są uprawnione, w drodze umowy, do podejmowania zadań związanych z ich właściwością miejscową i rzeczową zgodnie z ust. 1.

(3) Zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, na ogół należą do zakresu działania Państwowej Izby Rolniczej. Sprawy, które dotyczą wyłącznie obszaru powiatowej izby rolnej, państwowa izba rolna może przekazać do właściwej powiatowej izby rolnej.

§ 6

(1) Państwowa Izba Rolnicza podlega nadzorowi Rządu Federalnego. Nadzór nad powiatowymi izbami rolniczymi sprawuje Państwowa Izba Rolnicza w wyznaczonym obszarze działania zgodnie z instrukcjami Rządu Federalnego.

(2) Izby rolnicze są zobowiązane do udzielania władzom na ich żądanie informacji dotyczących ich sfery działania oraz wspierać władze w poprawie efektywności działania.

(3) Rząd Krajowy może wysyłać swoich przedstawicieli na wszystkie posiedzenia państwowej izby rolniczej, właściwy powiatowy organ administracyjny na wszystkie posiedzenia powiatowych izb rolniczych. W tym celu Państwowa Izba Rolnicza jest

zobowiązana do poinformowania właściwego organu administracji powiatowej Rządu Krajowego i Okręgowej Izby Rolniczej, że posiedzenia odbywają się w tym samym czasie, w którym są one zwołane.

(4) Przedstawiciele tych władz muszą być zawsze wysłuchiwanymi na posiedzeniach Izby Rolniczych.

§ 7

Relacje z organami administracji publicznej

(1) Państwowa administracja krajowa i powiatowe organy administracji są zobowiązane do przekazywania izbom rolniczym informacji niezbędnych do wykonywania ich zadań we wszystkich sprawach należących do zakresu egzekwowania prawa, które dotyczą interesów rolnictwa i leśnictwa, a także udzielać im odpowiednich informacji.

(2) Rząd Krajowy i powiatowe władze administracyjne muszą zwrócić się do izb rolniczych o uregulowanie spraw rolnych i leśnych o charakterze ogólnym, uzyskać od nich ekspertyzy i, w razie potrzeby, zwrócić się o udzielenie pomocy doradców.

(3) Rząd Krajowy musi w odpowiednim czasie przedstawić projekty ustaw stanowych do oceny państwowej izbie rolnictwa. Projekty rozporządzeń Rządu Krajowego podlegają ocenie, jeśli naruszają interesy rolnictwa i leśnictwa.

(...)

§ 30

Składki izby

(1) Zgromadzenie plenarne Państwowej Izby Rolniczej może podjąć decyzję o podniesieniu składek izby na rzecz członków izby.

(2) Podstawą wymiaru składek do izby członków izby jest podlegający opodatkowaniu roczny dochód z rolnictwa i leśnictwa. Składka izby pobierana jest za rok kalendarzowy w wysokości stu (stawka wymiaru) podstawy wymiaru i nie może przekroczyć 0,3% podstawy wymiaru. Bardziej szczegółowe przepisy dotyczące pobierania składek na izby zawiera regulamin (§ 36).

(3) Podstawą wymiaru wkładu izby członków izby wymienionych w § 4 ust. 1 jest standardowa wartość majątku spółki. Składki na izbę pobierane są za rok kalendarzowy w

wysokości tysiąca (stawka wymiaru) podstawy wymiaru i nie mogą przekroczyć 5% podstawy wymiaru.

(4) Wysokość składek izby ustala Państwowa Izba Rolnicza każdej osobie zobowiązanej do płacenia składek. Połowa składki izby jest płatna najpóźniej do 15 czerwca i do 15 grudnia, przy czym za podstawę należy przyjąć dochód za poprzedni rok kalendarzowy członków izby wymienionych w § 4 ust. 1 bez ostatniej obowiązującej wartości jednostkowej.

§ 31

Wkład Rządu

(1) Państwo musi wspierać zadania wykonywane przez Izbę poprzez wkład własny zgodnie z ust. 2.

(2) Wysokość wkładu ustala się zgodnie z potrzebami w porozumieniu z Rządem Krajowym.

(...)

§ 46a

Przepisy szczególne w związku ze środkami zwalczania COVID-19

Organy izby mogą podejmować uchwały w formie okólnika lub podczas wideokonferencji lub telekonferencji. Uchwały okólne muszą być podejmowane w taki sposób, aby przewodniczący przekazał wniosek wszystkim członkom. Uchwały okólne są podejmowane zgodnie z prawem, jeżeli w uchwałach okólnych uczestniczy liczba członków wymagana w innym przypadku, a wniosek uzyskał wymaganą większość. To samo dotyczy wideokonferencji lub konferencji telefonicznych.

Tłumaczenie: Marek Geszprych

Ad.: 3.

Ustawa z dnia 29 października 1969 r. o izbach rolniczych i leśnych w Styrii

[wyciąg uwzględniający stan prawny uzyskany po ostatniej zmianie ustawy LGBL. nr 105/2018 (XVII. GPStLT IA EZ 634/1 AB EZ 634/9) [CELEX nr: 32016R0679]

§ 1

Cel, oznaczenie i zasięg lokalny

(1) Do reprezentowania interesów rolników i leśników w Styrii, doradzania rolnikom i leśnikom oraz wykonywania zadań promujących rolnictwo i leśnictwo powołuje się:

1. regionalną izbę rolno-leśną z siedzibą w Grazu (zwana dalej izbą regionalną);
2. powiatową izbę rolno-leśną w każdym okręgu powiatowym (zwana dalej izbą powiatową)

(2) Regionalna sfera działania izby regionalnej obejmuje cały obszar Styrii. (...)

(3) Izba regionalna jest upoważniona do używania narodowego herbu Styrii z napisem „Regionalna Izba Rolniczo-Leśna w Styrii”.

§ 1a

Celem Izby Rolniczej jest w szczególności:

- 1 osiągnięcie ekologicznego, zrównoważonego i ekstensywnego rolnictwa i leśnictwa;
- 2 wydajne, zorientowane na rynek i innowacyjne rolnictwo i leśnictwo, które zapewnia odpowiedni dochód osobom pracującym w rolnictwie i leśnictwie;
- 3 osiągnięcie celów rolnictwa i leśnictwa gwarantującego zabezpieczenie społeczne i odpowiednią jakość życia rolnikom, leśnikom i rodzinom rolniczym, równość kobiet i mężczyzn pracujących w rolnictwie i leśnictwie oraz szkolenie i dalsze kształcenie dla rolnictwa i leśnictwa;
- 4 rolnictwo i leśnictwo, które jest prowadzone głównie w ramach gospodarstw rodzinnych jako działalność pełna, dodatkowa i dorywcza, przy czym duże znaczenie mają ekologiczne metody produkcji, dobrostan zwierząt i współpraca z innymi dziedzinami gospodarki;
- 5 zapewnienie zrównoważonej produkcji wysokiej jakości produktów rolnych;
- 6 stworzenie odpowiednich warunków do obrotu produktami rolnymi;
- 7 promowanie wytwarzanie ciepła i energii z surowców odnawialnych;
- 8 utrzymanie osadnictwa obszarów wiejskich i infrastruktury;
- 9 utrzymanie wiejskich dóbr kultury oraz zapewnienie zachowania krajobrazu kulturowego;
- 10 podnoszenie świadomości uznania osiągnięć i znaczenia rolnictwa i leśnictwa dla społeczeństwa;
- 11 zaniechanie wykorzystywania rolnictwa i leśnictwa na cele związane z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi.

§ 2

forma prawna

Izba regionalna i izby okręgowe (zwane dalej izbami) są spółkami prawa publicznego.

§ 3

Definicje

(1) Rolnictwo i leśnictwo w rozumieniu niniejszej ustawy obejmuje wszystkie działy produkcji rolnej i leśnej oraz ich działalności pomocnicze, w zakresie, w jakim dotyczą one głównie przetwórstwa ich własnych produktów, a także rolniczą i leśną działalność pomocniczą zajmującą się produkcją i utrzymaniem zasobów rolnych i leśnych na własne potrzeby. W tym kontekście rolnictwo i leśnictwo obejmuje w szczególności uprawę roli, łąk, pastwisk, gospodarkę górską i leśną, wydobywanie żywicy i wypalanie węgla drzewnego, łowiectwo, rybołówstwo i hodowlę stawów, hodowlę zwierząt, hodowlę zwierząt i nabiał, pszczelarstwo, produkcję owoców, uprawa winorośli i ogrodnictwo oraz szkółki.

(2) Ogrrodnictwo w rozumieniu ust. 1 odnosi się do produkcji kwiatów, owoców, warzyw, drzew i innych produktów ogrodniczych na nieruchomościach własnych lub dzierżawionych, niezależnie od sposobu prowadzenia działalności, z wyłączeniem zakładania, projektowania i utrzymywania ogrodów oraz terenów zielonych, w tym dekorowanie ogrodnicze grobów i pomieszczeń, przygotowywanie wieńców i bukietów oraz handel produktami ogrodniczymi, chyba że działalność ta odbywa się w kontekście ogrodniczej działalności, a więc w zakresie podrzędnym w stosunku do głównego celu i używane w ramach własnych potrzeb..

(3) Przedsiębiorstw pomocniczych w rozumieniu ust. 1 i 2 nie należy uważać za przedsiębiorstwa rolne i leśne, jeżeli są niezależnymi podmiotami gospodarczymi zarządzanymi odrębnie od rolnictwa i leśnictwa.

(4) Do celów niniejszej ustawy rolnictwo i leśnictwo obejmuje te spółdzielnie handlowe i gospodarcze, które zostały utworzone na podstawie przepisów ustawowych, oficjalnie zarejestrowane i których członkowie są głównie członkami Izby (§ 4) i które

a) służą wspólnemu użytkowaniu obiektów rolniczych i leśnych lub obiektów gospodarczych,

b) przetwarzają lub wytwarzają produkty, które zostały wytworzone w działalności rolniczej lub leśnej, w tym w branżach pomocniczych,

c) sprzedają nieprzetworzone produkty, które zostały wytworzone w rolnictwie lub leśnictwie, w tym w branżach pomocniczych, nawet jeśli czynią produkty zbywalnymi lub otrzymują je bez zmiany ich podstawowego charakteru,

d) dostarczają towary do użytku w rolnictwie i leśnictwie, w tym budynki i działalność usługową.

(5) Rolnictwo i leśnictwo obejmuje również społeczności rolnicze w rozumieniu ustawy o społeczności rolniczej Styrii.

(6) Wszelkie określenia osobowe, które są używane językowo w tej ustawie w formie męskiej, obowiązują również odpowiednio w formie żeńskiej.

§ 4

Członkostwo w izbie

(1) Zakres działania Izby obejmuje następujące osoby fizyczne i prawne:

a) właściciele, użytkownicy sadów i dzierżawcy gospodarstw rolnych i leśnych zlokalizowanych w Styrii w rozumieniu § 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r. (Dz. U. Federalny nr 149), a także właściciele, użytkownicy sadów i dzierżawcy nieruchomości położonych w Styrii w rozumieniu § 1 pkt 2 pkt 2 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r., w zakresie, w jakim dotyczy gruntów niezabudowanych, użytkowanych w sposób zrównoważony do celów rolniczych i leśnych oraz z tytułu podatku od działalności rolniczej i leśnej w rozumieniu ustawy federalnej z dnia 14 lipca 1960 r. (Dz. U. Federalny nr 166), jeżeli osoby te prowadzą na własny rachunek działalność rolniczą i leśną w ramach swojego głównego zajęcia;

b) niesklasyfikowani w lit. a, właściciele, użytkownicy sadów i dzierżawcy gospodarstw rolnych i leśnych zlokalizowanych w Styrii w rozumieniu § 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r., a także właściciele, użytkownicy sadów i dzierżawcy gruntów położonych w Styrii w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r., o ile są to grunty niezabudowane wykorzystywane w sposób zrównoważony rolniczo-leśny oraz z tego powodu podlegający opodatkowaniu podatkiem w rozumieniu ustawy federalnej z dnia 14 lipca 1960 r., jeżeli wielkość przedsiębiorstwa lub nieruchomości wynosi co najmniej 1 hektar;

c) Członkowie rodzin członków Izby zgodnie z a lub b, pod warunkiem, że pracują w pełnym wymiarze czasu pracy w rolnictwie i leśnictwie, ukończyli 16 lat i mieszkają z członkami Izby w gospodarstwie domowym; dotyczy to również czasu trwania ich służby

wojskowej lub społecznej. Ponadto osoby, które dokonały przeniesienia przedsiębiorstwa zgodnie z lit. a lub b oraz ich małżonkowie i zarejestrowani partnerzy, o ile przed przekazaniem byli członkami Izby. Członkowie rodziny to małżonek, dzieci i wnuki, synowe i zięciowie, rodzice i dziadkowie;

d) spółdzielnie zajmujące się nabywaniem i prowadzeniem działalności rolniczej i leśnej, które mają siedzibę główną lub stały zakład w Styrii.

(2) Przedsiębiorstwo jest prowadzone w swoim głównym zajęciu na własny rachunek, jeżeli właściciel poświęca swoją pracę głównie na działalność gospodarczą, a dochód przedsiębiorstwa stanowi jego główny dochód. Pełnoetatowa praca członka rodziny polega na tym, że większość swojej pracy poświęca firmie.

(2a) Osoby, które prowadzą działalność rolniczą i leśną bez przynależności do izby, o której mowa w ust. 1 lit. a-c, mogą nabyć członkostwo w izbie na podstawie pisemnego oświadczenia, jeżeli dla ich działalności została ustalona wartość jednostki rolno-leśnej.

(2b) Jeżeli spełnione są przesłanki lit. a, członkostwo w izbie nabywa się z dniem otrzymania oświadczenia przez izbę okręgową.

(2c) Członkostwo w izbie na podstawie oświadczenia kończy się z chwilą ustania przesłanek określonych w literze a lub z chwilą złożenia rezygnacji po otrzymaniu przez izbę regionalną.

§ 5

Zadania izby

(1) Rzeczywisty zakres działania izb obejmuje:

1) ochronę i reprezentowanie interesów rolnictwa i leśnictwa. W tym zakresie izby mogą nie tylko składać wnioski, ale są również odpowiedzialne za wydawanie opinii eksperckich we wszystkich istotnych kwestiach, przedstawianie wniosków i dostarczanie ekspertów;

2) doradztwo członkom izby i reprezentowanie ich po umocowaniu prawnym w sprawach gospodarczych, technicznych, prawnych i społecznych, w szczególności przed organami i urzędami w sprawach gospodarczych, podatkowych i opłat, a także wpływanie na organizacje gospodarcze;

3) promowanie i wspieranie rolnictwa i leśnictwa.

(2) Izba regionalna odpowiada za wszystkie sprawy dotyczące interesów rolnictwa i leśnictwa w kilku okręgach.

(3) Izba regionalna odpowiada również za:

- 1) organizację całego systemu izb rolniczych i leśnych w okręgu,
- 2) tworzenie i prowadzenie instytucji wspierających rolnictwo i leśnictwo;
- 3) prawo do zapoznania się z działalnością techniczną spółdzielni rolniczych i leśnych oraz ich stowarzyszeń.

§ 6

(1) Izby podlegają nadzorowi Rządu Krajowego. Izby podlegają także nadzorowi izby okręgowej. Realizując to zadanie izba regionalna jest związana poleceniami samorządu województwa.

(2) Celem nadzoru jest zapewnienie, że izby wykonują swoją działalność zgodnie z prawem, wypełniają swoje obowiązki prawne i nie wykraczają poza ich zakres.

(3) W celu ochrony prawa nadzorczego rząd krajowy powinien być zapraszany na posiedzenia plenarne izby okręgowej oraz na posiedzenia komisji kontrolnej, a izby okręgowej na posiedzenia plenarne izb okręgowych. Rząd krajowy może żądać od izby państwowej sprawozdań i innych dokumentów we wszystkich sprawach dotyczących izby państwowej i izb okręgowych oraz przeprowadzać kontrole na miejscu. Izba regionalna ma takie same uprawnienia w stosunku do izb okręgowych.

§ 7

Stosunki z administracją publiczną i korporacjami publicznymi

(1) Rząd krajowy, powiatowe władze administracyjne, gminy oraz wszelkie korporacje powołane do reprezentowania interesów gospodarczych na podstawie przepisów ustawowych na szczeblu państwowym lub utworzone na podstawie porozumienia są zobowiązane, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, do udzielania pomocy na żądanie izb regionalnych informacji niezbędnych do wypełniania ich obowiązków oraz do wspierania ich w realizacji ich zadań. Izba regionalna jest zobowiązana do takiego samego zachowania wobec ww. władz i organów.

(2) Rząd krajowy, powiatowe władze administracyjne i gminy muszą zwrócić się do izb o uregulowanie spraw wchodzących w zakres państwowego obszaru egzekwowania, które dotyczą głównie interesów rolnictwa i leśnictwa, uzyskać od nich opinie ekspertów oraz, jeśli konieczne, aby zapewnić fachową poradę u doradców.

(3) Projekty ustaw i rozporządzeń państwowych, które mają wpływ na interesy rolnictwa i leśnictwa, przed wniesieniem do parlamentu krajowego lub uchwaleniem należy przedłożyć do oceny izbie regionalnej.

§ 8.

Organami izby regionalnej są:

- 1) walne zgromadzenie,
- 2) główna komisja,
- 3) prezes (wiceprezes),
- 4) komitet kontrolny.

§ 9

Zgromadzenie plenarne izby regionalnej

(1) Zgromadzenie plenarne składa się z 39 członków, zwanych „regionalnymi radami izb”. Są oni wybierani przez członków Izby zgodnie z zasadami reprezentacji proporcjonalnej. W zgromadzeniu ogólnym zasiadają także rolnicy i przedstawiciele wyższego rangą.

(1a) Rolnik jest wybierany zgodnie z postanowieniami § 42a. Do wyboru wyższego rangą przedstawiciela wszystkie partie wyborcze reprezentowane na posiedzeniu plenarnym mają prawo zgłosić kandydata należącego do izby. Zgromadzenie plenarne izby regionalnej, większością głosów, wybiera wyższego rangą przedstawiciela na sesji otwierającej. Jeśli w pierwszych wyborach nie uzyska się bezwzględnej większości głosów, zostanie sporządzona krótka lista między dwiema osobami, które otrzymały najwięcej głosów. W przypadku remisu na krótkiej liście decyduje los. W przypadku rezygnacji przedstawiciela wyższego rangą w trakcie kadencji, wybór kolejnego przedstawiciela następuje na posiedzeniu Walnego Zgromadzenia po złożeniu rezygnacji. Ma być zastosowana ww. procedura wyborcza.

(1b) Jeżeli rolnik i przedstawiciel wyższy rangą zostali wybrani na członków zgromadzenia ogólnego zgodnie z zasadami reprezentacji proporcjonalnej, liczba członków zgromadzenia ogólnego nie ulega zmianie.

(1c) Jeżeli rolnik i/lub wyższy przedstawiciel nie zostaną bezpośrednio wybrani na walne zgromadzenie zgodnie z zasadami reprezentacji proporcjonalnej, liczba członków walnego zgromadzenia odpowiednio wzrasta.

(2) Działalność członków izby regionalnej ma charakter społeczny i nieodpłatny. Jednakże, zgodnie z regulaminem opłat, który ma zostać uchwalony przez walne zgromadzenie, członkowie mają prawo do zwrotu kosztów podróży i diet podróżnych (opłata dzienna i nocna) zgodnie z postanowieniami ustawy o opłatach za podróż w Styrii (LGBL 24/1999), a także prawo do opłaty za uczestnictwo. Przewodniczący, wiceprzewodniczący i przewodniczący komisji kontrolnej otrzymują dietę, której wysokość ustala walne zgromadzenie.

(3) Jeżeli jeden z wybranych członków zrezygnuje w okresie wyborczym, zastępca musi zostać powołany z listy grupy wyborczej, do której należał zrezygnowany członek, przy czym kolejność, w jakiej osoby na liście są zastępcami, jest ustalana każdorazowo przez odpowiednią grupę wyborców.

(4) Zgromadzenie Plenarne jest zwoływane w celu omówienia wszystkich spraw izby regionalnej. Do niej należy podejmowanie uchwał we wszystkich kwestiach będących przedmiotem dyskusji, pod warunkiem, że podejmowanie decyzji nie należy do komisji głównej (art. 14 ust. 3 i 4). Walne zgromadzenie może powierzyć wstępne omówienie niektórych spraw innym organom (§ 8) lub komisjom (§ 41).

(5) Walne zgromadzenie odpowiada w szczególności za:

- 1) wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczącego (§ 15);
- 2) wybór członków komisji głównej (§ 14), komisji kontrolnej (§ 16) i innych komisji (§ 41);
- 3) powołanie Dyrektora Izby i jego zastępcy na wniosek Prezesa (§ 38);
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie budżetu rocznego (§ 36);
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie ustalenia stawki wymiaru składki izby (§ 32) i składek izby (§§ 33, 34 i 35);
- 6) otrzymania protokołu zamknięcia ksiąg (§ 37) i podjęcia uchwały;
- 7) podejmowanie decyzji w sprawie wniosków w zakresie zarządzania izbą, chyba że jest to objęte zatwierdzonym budżetem rocznym,
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie regulaminu pracy i wynagradzania (§ 39), regulaminu postępowania (§ 40) oraz regulaminu opłat (§ 9 ust. 2, § 18 ust. 2);
- 9) rozwiązanie walnego zgromadzenia izb okręgowych (§ 20);
- 10) podejmowanie uchwały o zatwierdzeniu wszelkich dopłat gminnych do opłaty izby i składek izby.

(6) Uchwały w sprawach, o których mowa w § 2, ust. 5 lit. g i h, § 15 ust. 8, § 18 ust. 2, § 22 ust. 3 i 9 oraz § 42, wymagają zgody dwóch trzecich obecnych.

(7) W przypadku sprzecznych uchwał komisji głównej i zgromadzenia plenarnego - obowiązują uchwały zgromadzenia plenarnego.

§ 10

Zwoływanie i posiedzenie walnego zgromadzenia

(1) Walne Zgromadzenie zwołuje się na sesję inauguracyjną nie później niż 4 tygodnie po ostatecznym ustaleniu wyników wyborów przez poprzedniego Przewodniczącego, z zastrzeżeniem wymogów § 15 ust. 6 przez Wiceprezydenta, jeżeli najstarszy z poprzednich członek nie może tego zrobić.

(2) Walne Zgromadzenie jest następnie zwoływane przez Przewodniczącego w razie potrzeby, ale co najmniej raz na kwartał. Musi być również zwołany, jeśli

1) wymaga tego rząd krajowy lub

2) co najmniej jedna czwarta członków zwraca się o to na piśmie, określając przedmiot obrad.

(3) Walne zgromadzenie należy zwołać na piśmie co najmniej 8 dni przed zgromadzeniem, podając porządek obrad. W celu zapobieżenia nieodwracalnej szkodzie wyrządzonej członkom Izby Walne Zgromadzenie może zostać zwołane z co najmniej 48-godzinnym wyprzedzeniem, podając porządek obrad, pisemnie lub telegramem.

(4) Przewodniczący przewodniczy Zgromadzeniu Ogólnemu.

(5) Dyrektor Izby może być włączony do posiedzenia plenarnego z głosem doradczym.

(6) Z każdego posiedzenia sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący i dyrektor izby. Jeden egzemplarz protokołu należy przekazać do biura rządu kraju związkowego Styrii i każdemu członkowi Zgromadzenia Ogólnego.

§ 11

Podjmowanie decyzji przez Walne Zgromadzenie

O ile ustawa nie stanowi inaczej, ważne uchwały Walnego Zgromadzenia wymagają obecności co najmniej połowy członków i większości oddanych głosów. Przewodniczący musi wziąć udział w głosowaniu.

§ 12

Jawność Walnego Zgromadzenia

(1) Posiedzenia walnego zgromadzenia są jawne, chyba że wyłączenia z jawności zażąda przewodniczący lub co najmniej jedna czwarta obecnych członków, a decyzję podejmuje walne zgromadzenie.

(2) Jawność może być wyłączona uchwałą Walnego Zgromadzenia tylko wtedy, gdy przedmiotem obrad są sprawy, których poufność jest wymagana w interesie izb. Nie można wyłączyć jawności z zebrania inauguracyjnego i obrad nad budżetem rocznym wraz z jego zmianami oraz sprawozdaniem finansowym, a także przy wyborach organów.

§ 13

Rozwiązanie Walnego Zgromadzenia

(1) Zgromadzenie Ogólne zostaje rozwiązane z mocy prawa z końcem okresu wyborczego (§ 23).

(2) Zgromadzenie Ogólne może wcześniej ulec rozwiązaniu przez rozpisanie nowych wyborów. Do podjęcia tej decyzji wymagana jest obecność co najmniej 2/3 członków i większość 2/3 oddanych głosów. Taka decyzja powinna być natychmiast zakomunikowana władzom krajowym.

(3) Wraz z rozwiązaniem zgromadzenia plenarnego izby okręgowej można również rozwiązać zgromadzenie plenarne izb okręgowych.

(4) Zgromadzenie plenarne powinno zostać rozwiązane przez rząd krajowy, jeżeli:

- a) nie wykonuje swoich obowiązków wynikających z prawa;
- b) ponad jedna trzecia jego członków zrezygnowała i nie ma już zastępców dla tych, którzy zrezygnowali;
- c) nastąpiło wielokrotne przekraczanie ich sfery działania lub regulacji prawnych.

§ 14

Główna Komisja

(1) Komisja główna liczący 11 członków, składa się z przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i 9 innych członków. 9 członków wybiera zgromadzenie plenarne izby okręgowej spośród jej członków na sesji otwierającej na czas trwania kadencji (§ 23). Każda grupa wyborców, którzy są reprezentowani na walnym zgromadzeniu co najmniej dwoma mandatami, a nie zasiadają w głównej komisji ze względu na wynik wyborów i nie

podają przewodniczącego komisji kontrolnej, ma prawo przesłać przedstawiciela z siedzibą i głosowania w komisji głównej.

(2) Przed rozpoczęciem wyborów, 11 mandatów głównych komisji dla poszczególnych partii wyborczych ma być utworzonych zgodnie z ich liczbą głosów na zgromadzeniu plenarnym liczonych metodą D'Hondta. Stanowiska Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego wlicza się do proporcji partii wyborczej w głównych mandatach komisji, na której liście znajdowali się w wyborach do Walnego Zgromadzenia. Po ogłoszeniu wyników przydziału partie wyborcze muszą przedstawić propozycje dotyczące obsadzenia przez Przewodniczącego głównych miejsc w komisji. Prezydent musi ogłosić propozycje na Zgromadzeniu Ogólnym. Wyboru członków komisji głównej dokonuje się w drodze aktu głosowania przez podniesienie ręki lub uchwały walnego zgromadzenia za pomocą karty do głosowania. Głosy, które nie odpowiadają propozycjom partii wyborczych są nieważne.

(3) Do zakresu działania komisji głównej należy administracja i organizacja izby okręgowej oraz sprawy personalne i finansowe, o ile nie są zastrzeżone dla zgromadzenia plenarnego izby okręgowej lub prezydenta.

(...)

§ 15

Prezes (wiceprezes)

(1) Na sesji otwierającej zgromadzenie plenarne izby regionalnej wybierany jest spośród swoich członków prezes i wiceprezes większością głosów w odrębnych głosowaniach. Jeżeli w pierwszych wyborach do głosowania nie uzyska się bezwzględnej większości głosów, między dwiema osobami, które otrzymały najwięcej głosów, zostanie sporządzona krótka lista. W przypadku remisu na krótkiej liście decyduje los. Jeżeli w wyborach do izby wzięło udział kilka grup wyborców, stanowisko wiceprzewodniczącego ma objąć członek izby należący do drugiej co do wielkości grupy wyborców pod względem głosów, pod warunkiem, że grupa ta uzyskała co najmniej jedną trzecią mandat izby regionalnej.

(2) Prezes i wiceprezes zobowiązują się do sumiennego wykonywania zadań ciążących na nich wobec gubernatora.

(3) Prezes reprezentuje izbę regionalną na zewnątrz. Prowadzi ich sprawy i wykonuje podjęte uchwały, o ile ustawa nie stanowi inaczej, w ramach regulaminu (§ 40). Odpowiada za ustalanie porządku obrad Walnego Zgromadzenia, któremu przewodniczy. Musi

monitorować przestrzeganie przepisów prawa i rozporządzeń, w szczególności regulaminów postępowania.

(4) Jeżeli Prezes uzna, że uchwała narusza prawo, wykracza poza zakres działania izby okręgowej lub może wyrządzić izbom szkodę, która nie została dostatecznie uwzględniona, musi wstrzymać wykonanie i w terminie 2 tygodnie na zgłoszenie naruszenia uchwały o wszczęciu ponownej dyskusji i podjęcia decyzji przez ten sam organ w przypadku zaistnienia wątpliwości. Jeżeli wątpliwości nie wyjaśni nowa uchwała, musi uzyskać decyzję organu nadzorczego (pkt 6) w takim samym terminie co do wykonania uchwały.

(5) Prezes poświadcza notarialnie i sporządza uchwały oraz wszelkie prawnie wiążące dokumenty wraz z Dyrektorem Izby.

(6) W przypadku czasowej nieobecności Prezesa reprezentuje Wiceprezes.

(7) W przypadku rezygnacji Prezesa lub Wiceprezesa w trakcie trwania kadencji wybory zastępcze muszą odbyć się niezwłocznie na pozostałą część kadencji.

(8) Zgromadzenie plenarne izby regionalnej może orzec o utracie zaufania prezesa, wiceprezesa i przewodniczących komitetów technicznych. Taka decyzja skutkuje natychmiastową utratą funkcji. Mandat członka Walnego Zgromadzenia pozostaje jednak nadal, o ile nie stosuje się § 25 ust. 3 o utracie mandatu.

§ 16

Komisja rewizyjna

(1) Komisja rewizyjna musi monitorować cały zarząd izb i składać sprawozdania na posiedzeniu plenarnym izby okręgowej. Jako organ kolegialny musi sprawdzać, czy zarządzanie jest oszczędne, celowe, oszczędne i prawidłowe oraz czy jest zgodne z prawem i innymi przepisami. Komisja rewizyjna może żądać wszelkich wyjaśnień i dowodów, których wymaga staranne wykonanie obowiązku zbadania.

(2) Członkowie komisji rewizyjnej są wybierani przez zgromadzenie plenarne izby regionalnej spośród członków izby na sesji otwierającej na czas trwania okresu wyborczego (§ 23) zgodnie z zasadą proporcjonalnej reprezentacji. Każda grupa wyborców reprezentowana na walnym zgromadzeniu ma co najmniej jednego członka. Członkowie komisji głównej nie mogą należeć do komisji rewizyjnej. Komisja rewizyjna może powołać osobę nie wchodzącą w jej skład jako eksperta z głosem doradczym.

(3) Komisja Rewizyjna większością głosów wybiera przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego spośród swoich członków. Jeżeli w zgromadzeniu ogólnym

reprezentowane są co najmniej dwie partie wyborcze, przewodniczący nie może należeć do partii, która wskazuje Prezydenta. Przewodniczący (zastępca przewodniczącego) komisji rewizyjnej ma prawo uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach komisji głównej.

(4) Jeżeli członek Komisji Rewizyjnej zrezygnuje w czasie trwania kadencji, wybory zastępcze należy przeprowadzić niezwłocznie na pozostałą część kadencji.

(5) W przypadku rozwiązania zgromadzenia plenarnego izby okręgowej (§ 13) komisja rewizyjna pozostaje na stanowisku do czasu wyboru nowej komisji rewizyjnej przez następne nowo wybrane zgromadzenie plenarne.

(...)

§ 27

Zasady wyborcze

(4) Następujące zasady mają również zastosowanie do przeprowadzenia wyborów:

a) Ogłoszenie wyborów ma zostać ogłoszone w Grazer Zeitung - Dzienniku Urzędowym Stanu Styria oraz na tablicach ogłoszeń urzędów gmin. Za dzień ogłoszenia wyborów uważa się dzień ogłoszenia w Grazer Zeitung - Dzienniku Urzędowym Stanu Styria.

b) Izba Rolnicza posiada członków uprawnionych do głosowania do Izb Rolniczo-Leśnych na podstawie stałego rejestru członków w systemie informacji zakładowej (§ 42b), przy pomocy administracji finansowej, ustawowego ubezpieczenia zdrowotnego i emerytalnego. Wszyscy uprawnieni wyborcy muszą być wpisani do rejestru wyborców odpowiedniej gminy, z uwzględnieniem wymogów § 24 ust. 3; każda osoba uprawniona do głosowania może być wpisana tylko do jednego spisu wyborców. Osoby prawne (§ 4 ust. 1 lit. d) muszą być wpisane do ewidencji wyborczej gminy właściwej ze względu na lokalizację działalności rolno-leśnej lub nieruchomości. Jeżeli miałby być uwzględniony wpis do spisu wyborców kilku gmin, wpisu należy dokonać w spisie wyborczym gminy, na której terytorium znajduje się przeważający obszar gruntu, na którym opiera się członkostwo w izbie.

(...)

§ 30d

Prawo do składania petycji

(1) Każdy członek izby ma prawo do składania pisemnych wniosków na zgromadzeniu plenarnym izby okręgowej lub na zgromadzeniu plenarnym właściwej miejscowo izby okręgowej.

(2) Wnioski do zgromadzenia plenarnego izby okręgowej muszą być poparte co najmniej 50 członkami izby, wnioski do zgromadzenia plenarnego izby okręgowej – co najmniej 300 członków izby.

Zarządzanie finansami

§ 31

(1) Wydatki izby państwowej i izb okręgowych pokrywa:

1. opłata izbowa, dowolna kwota podstawowa (§32 i 35a) oraz okręgowe dopłaty izbowe,
2. Składki izbowe, dowolne kwoty podstawowe (§ 33, 34, 35, 35a, 35b) oraz dopłaty do izby okręgowej,
3. Dochody z własnych obiektów, działań i imprez,
4. Dotacje federalne, krajowe i gminne na promocję rolnictwa i leśnictwa,
5. Wszelkie inne dodatki,
6. Pożyczki

(2) Zgromadzenie plenarne izby okręgowej może podjąć decyzję o dopłacie do dopłaty izbowej i składek izby na określone cele związane z jego okręgiem, w szczególności na zadania określone w § 5 ust. 1 lit. c). Wysokość odpowiedniej dopłaty nie może przekraczać wysokości opłaty izbowej. Ustalenie dopłat do izby okręgowej wymaga zgody zgromadzenia plenarnego izby okręgowej.

(3) Dysponowanie funduszami, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem dopłat do izby powiatowej oraz dochodów z własnych obiektów i imprez powiatowych, spoczywa na izbie okręgowej, która również musi określić i pokryć wymagania izby okręgowe. Izby powiatowe są odpowiedzialne za dysponowanie dopłatami do izby powiatowej oraz dochodami z własnych obiektów i imprez powiatowych.

§ 32

Opłata izbowa:

(1) Składka na izbę jest płatna:

- a) przez właścicieli prowadzących działalność rolniczą i leśną w rozumieniu § 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r. (Dz. U. Federalny nr 149), pod warunkiem, że obszar działalności wynosi co najmniej 1 ha;
- b) przez właścicieli gruntów w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r., o ile są to grunty niezabudowane wykorzystywane w sposób

zrównoważony rolniczo-leśny, pod warunkiem, że wielkość nieruchomości wynosi co najmniej 1 hektar.

(2) Składkę izbową ustala zgromadzenie plenarne izby regionalnej. Nie może przekroczyć 3% wartości jednostkowej przedsiębiorstw i nieruchomości, o których mowa w ust. 1.

(3) Dopłata izby i wszelkie dopłaty są pobierane za jeden rok kalendarzowy.

(4) Podstawą oceny dopłaty do izby jest:

a) w odniesieniu do osób wymienionych w ust. 1 lit. a, kwota ustalona dla celów podatku od nieruchomości;

b) w odniesieniu do nieruchomości wymienionych w ust. 1 lit. b kwota, jaka wynikałaby zgodnie z przepisami ustawy o podatku od nieruchomości z 1955 r., gdyby nieruchomość została wyceniona jako nieruchomość rolna i leśna w rozumieniu ustawy o wycenach z 1955r. (Dz. U. Federalny nr 148).

(5) Wysokość opłaty izbowej ustala zgromadzenie plenarne izby regionalnej.

(...)

(7) Pobranie dopłaty izbowej i ewentualnych innych dopłat jest przypisane federalnym organom podatkowym. (...)

(9) W odniesieniu do wypłaty dopłat izbowych oraz wszelkich dopłat, przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami z 1955 r. stosuje się odpowiednio. Ponadto, stosuje się przepisy Federalnego Kodeksu Podatkowego (Dz. U. Federalny nr 194/1961) w zakresie pobierania dopłaty izbowej i ewentualnych dopłat .

(10) Rząd federalny jest uprawniony do pobierania opłaty w wysokości maksymalnie 1,5% kwot pobranych na pobranie opłaty izbowej i ewentualnych dopłat. Wysokość opłaty za pobranie jest ustalana w porozumieniu między izbą regionalną a rządem federalnym.

(...)

Thumaczenie: Marek Geszprych

3) Czechy

Izba Rolnicza Republiki Czeskiej jest wyraźnie organizacyjnie wyodrębniona, jako samorządna organizacja rolnicza, podmiot prawny reprezentujący interesy swoich członków, osób prawnych i fizycznych, takich jak: rolnicy i leśnicy. Izba zrzesza ponad 100 tys. członków, przy czym członkostwo w Izbie jest dobrowolne. Izba została utworzona na

podstawie przepisów czeskiej ustawy z dnia 5 kwietnia 1992 r. o Izbie Gospodarczej Republiki Czeskiej i Izbie Rolniczej¹¹⁹, w której wskazano, że:

(1) Izba Handlowa Republiki Czeskiej została utworzona w celu wspierania działalności gospodarczej poza rolnictwem, żywnością i leśnictwem, w celu promowania i ochrony interesów oraz zaspokajania potrzeb swoich członków.

(2) Izba Rolnicza Republiki Czeskiej została utworzona w celu wspierania działalności gospodarczej w rolnictwie, przemyśle spożywczym i leśnictwie, w celu promowania i ochrony interesów oraz zaspokajania potrzeb swoich członków (§ 2).

Powyższa regulacja rozróżnia zatem cel funkcjonowania Izby Handlowej i Izby Rolniczej wskazując, że tylko Izba Rolnicza może wykonywać zadania z zakresu leśnictwa.

Członkami Izby Rolniczej mogą być osoby prawne i fizyczne, które mają siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej, prowadzą działalność gospodarczą w zakresie rolnictwa, przemysłu spożywczego i leśnego i nie są zorganizowane zawodowo zgodnie z inne prawo (ust. 2).

Członkostwo przedsiębiorców w izbie jest dobrowolne. Na pisemny wniosek przedsiębiorcy o przyjęciu w poczet członków podejmuje Zarząd izby powiatowej lub gminy. Prawa i obowiązki członka powstają z dniem wpisu na listę członków (ust. 3).

Członkostwo w izbie wygasa z dniem skreślenia z listy członków izb na podstawie:

- a) wygaśnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej,
- b) śmierci,
- c) rozwiązania osoby prawnej,
- d) zawiadomienia o odstąpieniu z izby,
- e) wydalenia z komory (ust. 4)

Członkowie ma określone prawa i obowiązki, do których należą:

(1) Członek Izby Rolnej ma prawo:

- (a) wybierać i być wybieranym do organów Izby; osoba fizyczna będąca jej organem statutowym lub osoba fizyczna będąca członkiem jego organu statutowego ma prawo głosu i bycia wybieranym dla osób prawnych,
- b) korzystać z usług świadczonych przez Izbę,
- c) występowanie do komisji pojednawczych Izby.

¹¹⁹ Zákon č. 301/1992 Sb. Zákon České národní rady o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

(2) Członek Izby ma obowiązek

- a) prowadzić działalność gospodarczą profesjonalnie i zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- b) przestrzegać statutu, regulaminu i regulaminu wyborczego izby,
- c) należycie opłacać przewidziane składki członkowskie (§6).

Izby posiadają określone władze w postaci:

- 1) Izby Deputowanych złożonej z Izby Ogólnej i Izby Gmin,
- 2) Zarządu Izby,
- 3) Prezesa i Wiceprezesa,
- 4) Rady Nadzorczej Izby (§7 ust. 2).

Wybory i regulaminy okręgowej izby i izby regulują stosunki wewnętrzne tych organów, w szczególności długość kadencji, liczbę członków wybieranych organów i sposób ich wyboru, tryb działania izby okręgowej i organów izby.

Członkostwo w organach izby jest niezastąpione.

Oдноśnie zarządzania izbą, to zgodnie z §18 ustawy:

- 1) izby samodzielnie zarządzają swoim majątkiem (ust. 1),
- 2) izby zarządzają zgodnie z rocznym budżetem (ust. 2),
- 3) dochody izb okręgowych stanowią określoną część składek członkowskich, dotacji, darowizn i innych dochodów (ust. 3),
- 4) Przychody Izby stanowią określoną część składek członkowskich, dotacji, darowizn i innych przychodów (ust. 4),
- 5) Podział składek członkowskich pomiędzy izbę, izby okręgowe i wspólnoty określa roczny budżet izby (ust. 5).

Thumaczenie: Marek Geszprych

VI. Uwagi i wnioski

Wyniki badań z zakresu nauk prawnych i leśnych, przedstawione w historycznym przekroju pionowym, jak również w oparciu o rozwiązania komparatystyczne regulacji

prawnych wielu krajów europejskich wskazują, że najlepszym sposobem rozwoju gospodarki leśnej w lasach prywatnych jest rozwój izby rolno-leśnych, a także spółdzielni.

Kolejny aspekt dotyczy sfery Polityki Leśnej Państwa zawierającej odniesienia do konieczności „doskonalenia prawodawstwa”, które powinno „zmierzać do rozszerzenia i udoskonalania prawnych możliwości zrzeszania się właścicieli lasów prywatnych w celu wspólnego zagospodarowania lasów i wspólnego prezentowania swych interesów wobec organów samorządowych i rządowych”. W przepisach powszechnie obowiązujących nie uregulowano również innego postulatu Polityki Leśnej Państwa, dotyczącego środków nadzorczo-opiekuńczych względem zrzeszeń leśnych w zakresie „systemowego uregulowania zasad udzielania pozabudżetowych dotacji i pożyczek na poprawę gospodarki leśnej w lasach prywatnych, ze szczególnym przeznaczeniem na wspieranie obligatoryjnych zabiegów pielęgnacyjnych w lasach, których właściciele utworzyli stowarzyszenia leśne”. Rozwiązaniem istniejącej luki mogłoby być stworzenie normy kompetencyjnej dla sformułowania aktu wykonawczego dotyczącego możliwości wydatkowania środków funduszu leśnego na cele dotyczące tworzenia zrzeszeń leśnych.

Do budowania relacji opiekuńczo-nadzorczych pomiędzy zrzeszeniami leśnymi a administracją publiczną zachęca postulat Polityki Leśnej Państwa, dotyczący „zapewnienia opieki państwa nad lasami wszystkich form własności i ustanowienia nadzoru nad przestrzeganiem prawidłowych metod gospodarowania w lasach, opartych na zasadach trwale zrównoważonego rozwoju wielofunkcyjnej gospodarki leśnej”. Jednakże ustawodawca nie zapewnił możliwości przestrzegania prawidłowych metod gospodarowania we wszystkich lasach prywatnych o powierzchni poniżej dziesięciu hektarów, dla których zadania określa decyzja starosty wydawana w oparciu o inwentaryzację lasów. Zgodnie bowiem z założeniami prowadzenia trwałej gospodarki leśnej dla lasów prywatnych, trwale zrównoważona gospodarka leśna może być prowadzona jedynie na podstawie uproszczonych planów urządzenia lasu (art. 7 ust. 1 u.o.l.).

Przedstawione argumenty wskazują na brak realizacji założeń polityki państwa, co po trosze związane jest z pasywnością działań w sferze administracji publicznej. W 1996 r. Rada Ministrów została wezwana uchwałą Sejmu w sprawie kompleksowej ochrony lasów i racjonalnej gospodarki leśnej do przedłożenia regulacji prawnej obejmującej całokształt gospodarki leśnej, w szczególności umożliwiającej skuteczne eliminowanie występujących zagrożeń i prawidłowe funkcjonowanie wspólnot leśnych, a także stworzenie warunków prawnych i finansowych do aktywnego uczestnictwa samorządów, organizacji

pozarządowych oraz indywidualnych właścicieli w procesie zwiększania lesistości. *De facto* do dnia dzisiejszego nie ma aktu normatywnego regulującego wskazaną problematykę.

Wydaje się, że ani Rada Ministrów, ani poszczególni ministrowie właściwi ds. leśnictwa nie wykazywali wcześniej wystarczającej aktywności w zakresie działalności normatywnej, przejawiającej się przyjęciem odpowiednio uzupełnionej Polityki Leśnej Państwa oraz podjęciem inicjatywy opracowania i przedłożenia Sejmowi istotnych zmian dotyczących sfery leśnictwa prywatnego. Do podobnych wniosków doszedł również G. Buczyński, badając sferę relacji administracji publicznej względem leśnictwa publicznego¹²⁰. A. Król wskazywał, że „w celu poprawy stanu organizacyjnego prywatnej własności leśnej oraz jej promocji i rozwoju konieczne jest zaktywizowanie działań państwa dla tworzenia trwałych związków właścicieli lasów prywatnych” oraz „pomoc finansowa państwa dla zrzeszeń, stowarzyszeń i wspólnot leśnych przy opracowywaniu uproszczonych planów urządzania lasu, programów zagospodarowania i budowy infrastruktury służącej gospodarce leśnej”¹²¹. W celu zachęcenia osób indywidualnych do prowadzenia gospodarki leśnej w zrzeszeniu organy administracji publicznej powinny stosować określone bodźce prawno-finansowe, gdyż ich brak uniemożliwia lub znacznie utrudnia prowadzenie trwałej gospodarki leśnej.

Nie jest rozwiązaniem wskazanego problemu wprowadzona regulacja dotycząca „inicjowania działań przez izby rolnicze mające na celu powoływanie nowych i wspieranie już istniejących stowarzyszeń i zrzeszeń leśnych” (art. 5 ust. 1 pkt 14 u.i.r.) ze względu na nieokreślenie trybu działalności i brak podłoża prawnego umożliwiającego izbom rolniczym podjęcie nałożonych zadań. Z tej przyczyny ta regulacja pozostaje „martwa”. W tym kontekście wydaje się być koniecznym wzmocnienie nadzorczych uprawnień izb rolniczych nad gospodarką leśną w lasach prywatnych. Zgodnie z przepisami u.i.r., izby mogą wykonywać zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, przekazane na podstawie przepisów ustaw lub porozumień z właściwymi organami administracji rządowej, po zapewnieniu koniecznych środków finansowych przez administrację rządową. Na analogicznych warunkach mogą realizować zadania przekazane im w drodze porozumienia przez organy samorządu terytorialnego (art. 5 ust. 2-4 u.i.r.). W działalności zrzeszeń leśnych aktywność izb rolniczych mogłaby się przejawiać w udzielaniu porad w prowadzeniu

¹²⁰ Buczyński G., *Rola państwa i prawa w ochronie lasów*, Niepublikowana rozprawa doktorska, dokumentacja WPiA Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004., s. 131-132.

¹²¹ Król A., *Lasy prywatnej własności w środowiskowym i gospodarczym rozwoju Małopolski z punktu widzenia RDLP w Krakowie* [w:] Sierota Z. (red.), *Quo vadis forestry?*, Wyd. Instytutu Badawczego Leśnictwa, Sękocin Stary 2007, s. 145-147.

gospodarstw leśnych oraz kierowaniu pomocy gospodarczej dla członków zrzeszeń leśnych. Ponadto izby rolnicze mogą podejmować działania z zakresu wypełniania ochronnych zadań gospodarki leśnej jako mieszczące się w sferze ochrony środowiska (art. 5 ust. 1 pkt 18 u.i.r.). Jak przedstawiono na przykładzie regulacji wielu krajów europejskich wskazane mechanizmy istnieją między innymi w Niemczech, Austrii, Czechach czy na Węgrzech. Warto zatem podjąć działania mające na celu wdrożenie cennych sprawdzających się w wielu krajach rozwiązań prawnych.

Autor:

dr Marek GESZPRYCH – radca prawny

VII. BIBLIOGRAFIA:

1. Literatura

- 1) Adamczyk W., *Aktualne problemy leśnych wspólnot gruntowych i stowarzyszeń właścicieli lasów prywatnych*, „Postępy techniki w leśnictwie. Gospodarka leśna w lasach prywatnych” 131/2015
- 2) Albinowski W., *Zespół, czyli izba leśna*, „Sylvan” 3/1901
- 3) Balcerak M., *Ustrój prawny samorządu rolniczego w Polsce i RFN. Studium porównawcze*, PP 2012, z. 1
- 4) Bernakiewicz M., *Izby rolnicze a lasy prywatne*, Sylvan 1933, nr 1/2
- 5) Buczek J., *Pomorski samorząd rolniczy* [w:] *Monografia Wielkiego Pomorza i Gdyni. Z okazji 20-lecia powrotu Ziemi Pomorskiej do Macierzy*, red. J. Lachowski, Toruń–Łwów 1939
- 6) Buczyński G., *Rola państwa i prawa w ochronie lasów*, *Niepublikowana rozprawa doktorska, dokumentacja WPiA Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa 2004
- 7) Chmielewski G., Kozikowski A., Drapella K., *Spółdzielnia Leśników*, „Sylvan” 1/1922
- 8) Chmielewski G., *Spółdzielnia leśników*, „Sylvan” 4-5/1924
- 9) Czarnow S., *Zadania samorządu rolniczego i ich finansowanie*. ST 2006 z. 7-8
- 10) Czuma I., *Izby rolnicze: prawo z marca 1928 r.*, Poznań 1928
- 11) Czyrski K., *Organizacja leśnictwa w Izbach Rolniczych i Wydziałach Powiatowych*, „Sylvan” 3-4/1938
- 12) Dydenko J., *Szacowanie nieruchomości. Rzeczoznawstwo majątkowe*, Warszawa 2012
- 13) Esden-Tempski K., *Izby rolnicze*, Warszawa 1922
- 14) Geszprych M., *Rekompensata z tytułu utraty lasów – studium orzecznicze* [w:] Cieślak Z., Kosieradzka-Federczyk A. (red.), *Prace studialne Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji. Nowe zjawiska w administracji publicznej*, Warszawa 2015
- 15) Gołos P., *Analiza prywatnych gospodarstw rolno-leśnych i leśnych w Polsce – sieć gospodarstw testowych*, Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa 2006
- 16) Gołos P., *Stan lasów prywatnych w Polsce*, „Leśne Prace Badawcze” 4/2008
- 17) Górski L., *Organizacja korporacyjna rolnictwa* [w:] P. Stępnia i in., *Korporacjonizm*, Lublin 1939
- 18) Grzelak M., Kmiecik R., *Ustrój i zadania samorządu gospodarczego* [w:] *Samorząd w Polsce: istota, formy, zadania*, red. S. Wykrętowicz, Poznań 2008
- 19) Heymanowski K., *Sytuacja prawno-organizacyjna lasów niepaństwowych w Polsce na tle dokonanych w tej dziedzinie po II wojnie światowej*, „Sylvan” 3/1992
- 20) Jastrzębski R. (red.), *Prawo handlowe i gospodarcze II Rzeczypospolitej*, WKP 2019
- 21) Jurzyk M., *Ruch ludowy a izby rolnicze w okresie międzywojennym* [w:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*, t. 1, *W kręgu historii i tradycji*, red. J. Gmitruk, A. Indraszczyk, Warszawa 2012
- 22) Jurzyk M., *Przedstawiciele ziemiaństwa w Lubelskiej Izbie Rolniczej* [w:] *Dziedzictwo duchowe i materialne szlachty podlaskiej od XIX wieku do III Rzeczypospolitej*, red. S. Kordaczuk, Siedlce 2006
- 23) Kłoczek A., *Państwowa administracja oraz gospodarka leśna w wybranych krajach*, Warszawa 2006
- 24) Król A., *Lasy prywatnej własności w środowiskowym i gospodarczym rozwoju Małopolski z punktu widzenia RDLP w Krakowie* [w:] Sierota Z. (red.), *Quo vadis forestry?*, Wyd. Instytutu Badawczego Leśnictwa, Sękocin Stary 2007
- 25) Kmiecik R., *Samorząd gospodarczy w Unii Europejskiej*, *Rocznik Integracji Europejskiej* 2013, z. 7
- 26) Kosikowski C., *Publiczne prawo gospodarcze Polski i Unii Europejskiej*, Lexis Nexis Warszawa 2010
- 27) Kuryłło A., *Utrzymujcie łączność ze Stacjami Ochrony Roślin*, „Plon” 1935/3

- 28) Kvarda E., *Non agricultural forest owners in Austria – a new type of forest ownership*, „Forest Policy and Economics” 6/2004
- 29) Lewandowski W., *Rozwój samorządu gospodarczego* [w:] *Pięć lat na froncie gospodarczym 1926–1931*, t. 2, Warszawa 1931
- 30) Lutosławski J., *Dokąd idziemy? Uwagi noworoczne*, „Gazeta Rolnicza” 1928/1–2
- 31) Martysz C., *Kształtowanie się modelu administracji ochrony środowiska w Polsce*, „Studia Iuridica Silesiana” t. 15, Katowice 1990
- 32) Matan A., *Nadzór nad spółkami do zagospodarowania wspólnot gruntowych*, „Państwo i Prawo” 3/2011
- 33) Matusiak M., *Działalność J. Poniatowskiego na polu agronomii społecznej w latach 1934–1939*, „Zeszyty Wiejskie” 2013/18
- 34) Mierczyński S., *Prace nad podniesieniem produktywności łąk i pastwisk*, „Polska Gospodarcza” 1939/16
- 35) Miklaszewski S., *Rady izb rolniczych*, „Polska Gospodarcza” 1934/41
- 36) Nowacki B., *Leśnictwo w Izbach Rolniczych*, „Sylwan” 5/1935
- 37) Nowacki B., *Rola izb rolniczych w rozwoju gospodarki leśnej*, „Las Polski” 9/1935
- 38) Pietkiewicz Z., *Samorząd gospodarczy w Polsce*, RPEiS 1930/4
- 39) Radomyski J., *Izby rolnicze, czy zrzeszenia dobrowolne?*, „Gazeta Rolnicza” 1928/1–2
- 40) Tilgner W., *Rachunkowość gospodarstw wiejskich w izbach rolniczych z szczególnym uwzględnieniem rachunkowości gospodarstw małopolskich*, „Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych” 1934, t. 32
- 41) Walkowiak K., *Izby rolnicze jako instytucja samorządu gospodarczego w Unii Europejskiej (na przykładzie Niemiec i Francji)*, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu* 2003, z. 13
- 42) Weiss G., Hogl K., Rametsteiner E., Sekot W., *Privatwald in Österreich – neu entdeckt*, „Forstwes” 9/2007
- 43) Zając S., Gołos P., Geszprych M., *Prawne formy zrzeszeń prywatnych właścicieli lasów*, „Sylwan” 4/2004
- 44) Żółkowski S., *Akcja siewnikowa*, „Polska Gospodarcza” 1939/18.

2. Obowiązujące polskie akty prawne

- 1) Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463, z późn. zm.)
- 2) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (T. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161, z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1683, z późn. zm.)
- 4) Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1027, z późn. zm.)
- 5) Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1276)
- 6) Polityka Leśna Państwa opracowana w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa i przyjęta przez Radę Ministrów 22 kwietnia 1997 r., dalej jako: PLP.

3. Historyczne polskie akty prawne

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17 marca 1921 r. (Dz.U. Nr 44, poz. 267)
- 2) Ustawa Konstytucyjna z 15 lipca 1920 r. zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz.U. Nr 73, poz. 497)
- 3) Ustawa z 24 czerwca 1925 r. o Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 10, poz. 23).
- 4) Ustawa z 15 czerwca 1936 roku o Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 15, poz. 27)

- 5) Ustawa z 18 listopada 1948 r. o przejściu na własność Państwa niektórych lasów i innych gruntów samorządowych (Dz.U. Nr 57, poz. 456)
- 6) Ustawa z 1 lipca 1949 r. o zmianie dekretu o zniesieniu izb rolniczych (Dz.U. Nr 41, poz. 296)
- 7) Dekret PKWN z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 15, poz. 82)
- 8) Dekret Rady Ministrów z 26 sierpnia 1946 r. o zniesieniu izb rolniczych (Dz.U. Nr 47, poz. 265 ze zm.)
- 9) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 czerwca 1927 r. o zagospodarowaniu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa (Dz.U. z 1932 r., Nr 111, poz. 932)
- 10) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 39, poz. 385)
- 11) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 94, poz. 817)
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z 3 października 1922 r. w przedmiocie utworzenia Tymczasowej Izby Rolniczej Śląskiej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 27, poz. 104)
- 13) Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 marca 1929 r. o utworzeniu Warszawskiej Izby Rolniczej (Dz.U. Nr 22, poz. 219)
- 14) Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 stycznia 1933 r. o utworzeniu izb rolniczych z siedzibami w Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Łucku i Wilnie oraz ustaleniu okręgów działalności tych izb (Dz.U. Nr 7, poz. 44)
- 15) Rozporządzenie Rady Ministrów z 28 marca 1933 r. o utworzeniu izby rolniczej z siedzibą w Brześciu nad Bugiem oraz o ustaleniu okręgu działalności tej izby (Dz.U. Nr 26, poz. 214)
- 16) Rozporządzenie Rady Ministrów z 17 czerwca 1933 r. o utworzeniu izby rolniczej z siedzibą w Krakowie oraz o ustaleniu okręgu działalności tej izby (Dz.U. Nr 46, poz. 358)
- 17) Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z 14 stycznia 1937 r. wydane w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką o nadaniu statutu Śląskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ustaw Śląskich Nr 4, poz. 11)
- 18) Rozporządzenie Rady Ministrów z 21 lipca 1939 r. o utworzeniu izb rolniczych z siedzibami w Stanisławowie i Tarnopolu oraz o ustaleniu okręgów działalności tych izb (Dz.U. Nr 64, poz. 430)
- 19) rozporządzenie Rady Ministrów z 17 października 1946 r. w sprawie przekazania czynności zniesionych izb rolniczych (Dz.U. Nr 64, poz. 357)

4. Obowiązujące zagraniczne akty prawne

- 1) Konstytucja Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r. (BGBl. 1949 S. 1)
- 2) Ustawa z 11 czerwca 1987 r. o spółdzielniach gospodarczych (SFS nr 1987, 667 lag om ändring i försäkringsrörelselagen 2014:736)
- 3) Ustawa z 11 lutego 1949 r. o Izbie Rolniczej Północnej Nadrenii-Westfalii (*Gesetz über die Errichtung der Landwirtschaftskammer Nordrhein-Westfalen (Landwirtschaftskammergesetz - LWKG)*)
- 4) Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021
- 5) Landesrecht konsolidiert Niederösterreich: Gesamte Rechtsvorschrift für NÖ Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021
- 6) Landesrecht konsolidiert Steiermark: Gesamte Rechtsvorschrift für Landwirtschaftskammergesetz, Fassung vom 05.07.2021
- 7) Zákon č. 301/1992 Sb. Zákon České národní rady o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
- 8) Zakon o Hrvatskoj poljoprivrednoj komori NN 61/18 na snazi od 19.07.2018.
- 9) Zákon č. 30/1992 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore.

5. Strony internetowe

1. www.cepf-eu.org, stan na 15 maja 2021 r.
2. <https://mmm.fi/sv/skogar/skogsbruk>, stan na 10 czerwca 2021 r.
3. <https://mfvm.dk/>, stan na 15 czerwca 2021 r.
4. <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit>, stan na 15 czerwca 2021 r.
5. <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063413>, stan na 28 czerwca 2021r.
6. <https://www.lko.at/organization-of-the-austrian-chamber-of-agriculture+2500+1063475>, stan na 28 czerwca 2021r.
7. <https://www.pirol.pl/2019/09/26/polsko-wegierskie-doswiadczenia-w-budowaniu-partnerstwa-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-obszarow-wiejskich-wyjazd-studyjny-2/>, stan na 4 lipca 2021 r.
8. www.epkk.ee, stan na 2 lipca 2021 r.

6. Inne źródła

- 1 GUS Leśnictwo 2020. Informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa 2020
- 2 Leśnictwo 2000, tab. 3, Informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa, Warszawa 1999
- 3 Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie roli lasów i sektora związanego z leśnictwem w wywiązywaniu się z zobowiązań UE dotyczących klimatu (opinia rozpoznawcza) z 25 marca 2009 r. (Dz. Urz. UE C Nr 228, s. 1)
- 4 Projekt ustawy o izbach rolniczych z 17 maja 1922 r., Sejm Ustawodawczy, druk nr 3544
- 5 Sprawozdanie stenograficzne z 315 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego z 31 maja 1922 r.
- 6 Sprawozdanie stenograficzne z 73 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej z 23 października 1923 r.
- 7 Sprawozdanie Śląskiej Izby Rolniczej w Katowicach za rok 1926, Cieszyn [1927]
- 8 Rozwiązanie rad izb rolniczych w Poznaniu i Toruniu, „Polska Gospodarcza” 1933/3
- 9 Sprawozdanie stenograficzne ze 114 posiedzenia w dniu 9 lutego 1934 r.
- 10 Sprawozdanie stenograficzne ze 131 posiedzenia w dniu 8 lutego 1935 r.
- 11 Sprawozdanie Wołyńskiej Izby Rolniczej za rok 1935/36, Łuck 1936
- 12 Sprawozdanie Kieleckiej Izby Rolniczej za rok 1937/38 z uwzględnieniem pięcioletniego okresu, Kielce 1938
- 13 Wniosek nagły podpisanych członków komisji rolnej w sprawie ustawy o Izbach Rolniczych z 10 stycznia 1922 r., Sejm Ustawodawczy, druk nr 3263.
- 14 Wniosek nagły klubu PSL „Wyzwolenie” w sprawie zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Sejm Ustawodawczy, druk nr 443
- 15 Wniosek nagły posła Juliusza Trzcińskiego i innych posłów Narodowego Zjednoczenia Ludowego w sprawie utworzenia izb rolniczych wojewódzkich, Sejm Ustawodawczy, druk nr 1334